

ANTONIO FAURA

18|81

Converses amb l'autor, redactor
i ponent de la Llei 18/81

Intrahistòria de la Llei del "minitrasvasament"

TOMÀS CAROT GINER

Antonio Faura Sanmartín

Nascut a Tortosa l'any 1945. Llicenciat en Dret per la Universitat de Saragossa. Fou elegit diputat a les eleccions generals espanyoles de 1977 i 1979 per la província de Tarragona dins les llistes de la Unió de Centre Democràtic (UCD). Va ser el redactor i ponent de la Llei 18/81 sobre actuacions en matèria d'aigües a Tarragona.

ANTONIO FAURA
Converses amb l'autor,
redactor i ponent de la
Llei 18/81

Intrahistòria de la Llei del
“minitransvasament”

TOMÀS CAROT GINER

Autor:

TOMÀS CAROT GINER

Edició:

CONSORCI D'AIGÜES DE TARRAGONA
JULIOL 2021

Disseny i maquetació:

CONSORCI D'AIGÜES DE TARRAGONA

Impressió:

ARTS GRÀFIQUES OCTAVI S.A.

Dipòsit legal:

DL T 682-2021

Cal trobar un Antonio Faura del segle XXI

La meua preocupació pel problema de l'aigua ha estat sempre prioritària, ja d'abans d'accedir a la presidència de la Generalitat. Per això en el discurs d'investidura del 22 d'abril de 1980, en el tercer bloc de socioeconomia, ja exposava els eixos sobre el problema de l'aigua, amb un plantejament global que considerava de centre esquerra. Ho he deixat dit a les meves memòries (pagina 374 del primer volum).

En reflectir la vocació de govern, ja en el segon volum, anunciava que faríem coses importants, pero no podíem portar aigua al Camp de Tarragona (pagina 38). Assegurar aigua i energia a tothom amb l'objectiu que a Catalunya s'hi pogués viure bé, estava en el meu projecte (com deixo escrit a la pagina 213).

Al principi del meu mandat a Catalunya hi havia més de cent pobles que a l'estiu s'abastien d'aigua que els subministraven els camions cisterna i, encara que pugui semblar mentida, a alguns pobles de l'Ebre, on tothom diria que, d'aigua, n'havia d'estar ben servits (vaig escriure a la pagina 222).

En el tercer volum queda ben esplaiada l'explicació de l'aigua de l'Ebre en les diferents fases en que ha estat un tema protagonista i polèmic. Els transvasaments de canea a canea ja els preveia el nostre vell conegut i visionari Victoria Muñoz Oms, en el Pla General d'Obres Públiques de Catalunya de l'any 1935.

La gran incertesa es va centrar en l'anomenat minitransvasament de l'Ebre per abastir les comarques de Tarragona, on la falta d'aigua posava en perill el desenvolupament del polígon petroquímic, el turisme i el creixement urbà. El projecte es va poder fer realitat el 1981, amb la intervenció molt positiva del diputat de la UCD de Tortosa, Antonio Faura.

Antonio Faura és l'home de les Terres de l'Ebre que, tot i ser adversari polític i precisament pel seu compromís amb el territori,

em va ajudar a entendre la sensibilitat sobre el tema de l'aigua. Quan em va explicar la proposta de l'anomenat minitransvasament, vaig estar d'acord amb el plantejament i la solució proposada, alhora que comprenia la idiosincrasia d'aquestes terres. De fet, mirava el riu des d'una perspectiva local, com un valor més enlla de sigles polítiques i mercadeig partidista. Des de l'amor a la terra i l'aigua, buscant com dur a terme la solidaritat territorial necessària en un món que esdevenia cada cop més interdependent, el que ara en diuen globalitzat, va saber treballar l'equilibri amb la preservació dels interessos propis de les comarques i els regants de l'Ebre.

L'aigua no havia de provenir pròpiament de l'Ebre, sinó dels canals que hi circulaven a la dreta i esquerra, i un cop utilitzada pels regants s'abocava al mar. El pla consistia a pagar als regants l'aigua que després nosaltres depuravem per fer-la apta per al consum (és a dir, una mena de fàbrica d'aigua), i ells invertien els diners a cimentar els canals i evitar les filtracions. De fet, l'aigua que vam portar a Tarragona era un terç; a la que fins llavors les filtracions feien perdre (pagina 166).

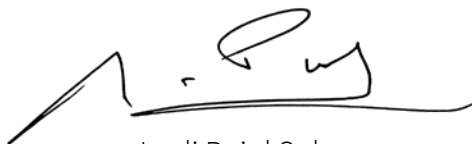
El Pla estava molt ben pensat i ara, al cap de més de vint anys, no hi ha ningú que discuteixi que ha estat molt útil per a les comarques tarragonines i que no ha perjudicat les de l'Ebre, sinó que les ha beneficiat. Al principi, però, va ser rebut amb grans protestes per la gent de l'Ebre i també, sorprenentment, per alguns sectors polítics i alguns ajuntaments. Dic "sorprenentment" i potser no ho va ser tant, si es té en compte que el sectarisme està molt arrelat en certs ambients. Que els ajuntaments de les ciutats de Tarragona, Reus, Valls o Montblanc proclamessin que no volien aigua de l'Ebre és un monument a la insensatesa, per molt que fossin governats per partits hostils a la Generalitat. Fins llavors, Tarragona bevia aigua salada; Reus, a l'estiu, només tenia tres hores d'aigua al dia. Es va organitzar la tradicional campanya mediambientalista, amb la i

per a la salut (ningú d'aquests, però, protestava pels efectes sobre els ciutadans de l'Ebre). Al final vam superar totes les oposicions i ens en vam sortir. L'aigua del minitransvasament va arribar al conjunt de les comarques tarragonines. El polígon petroquímic de Tarragona que estava en perill d'estrangulació es va poder tornar a expandir i el turisme i tota l'activitat econòmica va reviscolar. L'aigua va fer possible la creació de Port Aventura i tots els seus hotels (pagina 167).

Tot aixó, cal no oblidar-ho, ho hem pagat íntegrament tant les comarques del Sud com del Camp de Tarragona, l'administració no ha aportat res per al finançament d'un projecte considerat el més rellevant del segle XX.

Potser mai s'ha entès prou el Consorci com a figura que va resultar d'un procés de negociació per a solucionar el problema i gestionar l'aigua. Més de 30 anys després que l'aigua flueixi tenim aquesta perspectiva que permet veure com tothom s'ha beneficiat. Ara fins i tot el Consorci és un agent que aporta solucions al Delta, al recuperar l'aigua roja i posar-la a la xarxa com aportació de sediments. Les amenaces al Delta i al riu persisteixen. Potser és l'hora de posar fil a l'agulla perquè d'aquí mig segle ens puguem enorgullir novament d'haver estat capaços de trabar una solució com aleshores la vam trobar per a regants, consumidors i indústria.

Potser també és l'hora que les Administracions Públiques hi aboquin recursos. Potser cal trobar l'Antonio Faura del segle XXI, que amb lleialtat a les Terres de l'Ebre em va ajudar a modificar el meu punt de vista sobre el riu.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jordi Pujol Soley'. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the bottom.

Jordi Pujol Soley

Salutació del President

El Consorci d'Aigües de Tarragona, des de la seva creació, no ha estat exempt de polèmica, com veurem en aquestes notes. Però al cap i a la fi, ha estat un agent de solidaritat de les Terres de l'Ebre cap al Camp de Tarragona. Des dels seus inicis, amb una xarxa de distribució de poc més de 150 km, el CAT va contribuir a pal·liar un dèficit hidràulic al Camp de Tarragona, però a la vegada es va condicionar a renovar una infraestructura hidràulica clau com són els canals de reg de les Comunitats de Regants del Delta de l'Ebre. Tot i que el reequilibri territorial ha estat molt important al Camp de Tarragona, no podem dir el mateix a les Terres de l'Ebre, fet que s'hauria d'haver previst en aquell moment, per no arribar al punt que ara ens trobem.

Fa 40 anys que es va aprovar la Llei 18/81 sobre actuacions en matèria d'aigües a Tarragona. Hem volgut recollir de primera mà i deixar constància de les dificultats, per totes les bandes, que va suposar arribar a un consens de la Llei. Una Llei que va tenir un protagonista ebrenc, l'advocat Antonio Faura i que de la mà del periodista Tomàs Carot i a través de vàries trobades, s'han pogut extreure aquestes notes que us presentem i que no estan recollides ni escrites en cap lloc més de la història del Consorci d'Aigües de Tarragona. Una Llei, que sens dubte, ha marcat el futur d'un territori.

El Consorci d'Aigües de Tarragona és un projecte estratègic i essencial, un projecte de país. Una organització en creixement constant que assegura un subministrament amb garanties de qualitat i quantitat al 80% de la població de la demarcació de Tarragona, tant a municipis de Terres de l'Ebre com a municipis del Camp de Tarragona.

Des dels seus inicis, el CAT ha estat una organització enfocada a les persones, tant a les que presta el servei com a les pròpies,

amb un alt grau de responsabilitat i respecte a l'entorn, amb un progrés continu tant tecnològicament com en matèries d'innovació.

Sense una legislació com la Llei 18/81, a hores d'ara no podríem parlar de projectes clau per al futur no només a la demarcació de Tarragona sinó de tota Catalunya, com són la reutilització d'aigües residuals i la recuperació dels aqüífers.

Disposem-nos a conèixer de primera mà com es va gestar un projecte tan rellevant i que valida un model de col·laboració entre territoris.

Xavier Royo Franch
President del Consorci d'Aigües de Tarragona

Juliol 2021

SUMARI

PRESENTACIÓ	1
PERFIL	7
CONTEXT	11
AIGUA DE L'EBRE I TRANSVASAMENTS	15
SOBRE LA LLEI 18/81	27
NOMS PROPIS: PERSONATGES I POSICIONS	41
EL CONSORCI D'AIGÜES DE TARRAGONA	47
ALTRES TEMES COL·LATERALS	53
ANNEXOS	67

PRESENTACIÓ

Antonio Faura Sanmartín (Tortosa, 2 de març de 1945) va estudiar dret a Saragossa, una professió que ***“de fet, m’ha agradat sempre. M’apassiona especialment quan és creatiu”***. Va començar la seva vida política com a diputat d’Unió de Centre Democràtic (UCD) per la circumscripció de Tarragona, l’únic de tota la demarcació a les Terres de l’Ebre. Poc es podia imaginar que seria el redactor, i quatre anys més tard el ponent, d’una Llei que, amb la perspectiva del temps, esdevindria la plataforma per a l’obra hidràulica més important del segle XX a la demarcació de Tarragona i baula de transformació de totes les comarques.

La Llei 18/81, d’1 de juliol, sobre actuacions en matèria d’aigües a Tarragona, coneguda com la del “Minitransvasament”, solucionava els problemes de les pèrdues d’aigua que patien els regants pel trencament dels canals dels marges dret i esquerre del riu Ebre, però també les necessitats d’abastament per a ús de boca als municipis (principalment Tarragona i Reus) i la indústria. Tot això amb tres articles i un parell de disposicions.

Aquesta Llei va frenar el transvasament de l’Ebre a Barcelona, va consagrar la fórmula de no detracció d’aigua del riu, i es va fer amb finançament de les parts beneficiades, sense càrrec als pressupostos públics.

Ara, als 75 anys manté una vida molt dinàmica, la memòria fresca i la vocació de defensa de la seua terra, des de les seves conviccions. Per això el Consorci d’Aigües de Tarragona, el CAT --com es coneix la fórmula abreviada del Consorci Concessionari d’Aigües per als Ajuntaments i Indústries de Tarragona-- que el 2021 celebra els 40 anys d’aprovació de la Llei, ha rescatat la persona clau d’aquella Llei. El diputat Antonio Faura, que en va ser redactor i la va defensar, explica la intrahistòria

d'aquell procés, viscut a cavall de dues legislatures i un intent de cop d'estat entremig.

Les vicissituds, les negociacions polítiques, els entrebancs i la fermesa queden reflectides i associades als noms propis dels protagonistes. En una perspectiva del temps, Antonio Faura relata fets i recorda circumstàncies.

El context, per explicar el context històric d'aquesta Llei, són converses de sobretaula a l'Ampolla en quatre jornades, entre Sant Joan i Sant Martí. En un bar, amb cafè i tabac, que consumeix encara l'exdiputat. Els interlocutors, els periodistes Marta Bonillo i Tomàs Carot (actual i anterior responsables de comunicació del Consorci d'Aigües de Tarragona); en un parell de sessions també hi va participar l'actual director-gerent, Josep Xavier Pujol, i en la darrera també hi va assistir el director jurídic i econòmic, Jesús Martín. La pandèmia de la COVID ha allargat les revisions.

Les converses enregistrades han servit de base per confeccionar aquest document, que recull de primera mà aspectes inèdits fins ara, i que contribueixen a clarificar o entendre algunes coses, com la demora de la tramitació i l'aprovació de la Llei consensuada. També com al darrer moment es va introduir una esmena sobre l'organisme de gestió, el futur CAT. La Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) i la Generalitat van aprovar els Estatuts.

Però és clar, també queda palès en les converses la qualitat del personatge protagonista, i el seu perfil polític en aquella època. Per això surten altres qüestions col·laterals al tema de l'aigua però relacionades amb les Terres de l'Ebre i que també tenen la seva importància. O les anècdotes personals, com les reunions amb Josep Tarradellas, ..

*“Partim de que no sóc antitransvasista. Tot el que signifi-
qui “anti” per a mi és negativisme pur, manca d’imagi-
nació. És un concepte passat de moda, “trasnochat”, que
no aporta res. La problemàtica de l’aigua era una reali-
tat palpable que més prompte que tard havia d’obligar
als poders públics a prendre decisions. El meu punt de
partida sempre ha estat de treballar en política a nivell
estrictament tècnic per tal que, des del no a qualsevol
plantejament que se’ns vulgui imposar, fóssim capaços
de donar alternatives que no perjudiquen a l’Ebre sinó
que en sortim beneficiats. No podem oblidar el poc pes
demogràfic del nostre territori, i per tant de poca relle-
vància electoral”.*

La seva parla ebrenca es respecta en molts moments, igual que quan diu “aquí”, es refereix a les Terres de l’Ebre, o a Tortosa. Com el to de la conversa és col·loquial i confiat, les expressions que surten del cor també flueixen, com quan li va etzibar al president aragonès, Bolea Foradada **“eres un hijo de ..., què has de fer aquí?, vens a tocar-me els....?”** quan va anar a Tortosa a fer un míting contra el projecte i amagant que volia l’aigua per al seu territori.

D’aquest to col·loquial també surt, i així es respecta sovint quan explica fets, de forma recurrent la paraula “trasvàs”, per referir-se al transvasament, tal com es parla al “terreno”. I els punts suspensius, s’han d’entendre com un recurs literari de quan Antonio deixa una frase penjada, com sinònim d’interrogant, o d’afirmació, també per enllaçar amb un altre tema sobrevingut a la seva memòria, o que també serveix per tallar el relat...

Aprofitant el cabal de memòria històrica, també es recullen altres experiències seves, que tal vegada poden ser d’interès en

els temes a que es fa referència, com els intents d'industrialització, per exemple.

Algunes de les coses a què es fa referència, per tal de contextualitzar-les, però sense interferir en aquest document, es recullen com a Annexos al final del treball, com per exemple l'Estudi d'alternatives de l'Ebre que va efectuar la Diputació de Tarragona, o el canal Xerta-Sénia, l'aigua regenerada per a la indústria,...

El treball s'ha organitzat partint de l'aigua de l'Ebre i el transvasament projectat els anys 70 per Franco, i en aquest primer capítol hi ha un compendi introductori per contextualitzar i facilitar la comprensió de tot el que després s'explica i desenvolupa.

Amb l'afany de contribuir a la memòria històrica, sense cap vocació d'exhaustivitat en l'anàlisi dels temes, sinó solament de recollir i transmetre la memòria de l'autor, redactor i ponent de la Llei 18/81.

PERFIL

Nascut a Tortosa el 1945, és advocat i polític. Està casat i té quatre fills. Llicenciat en Dret per la Universitat de Saragossa, ha estat membre de la junta de govern del Col·legi d'Advocats de Tortosa. Fou elegit diputat a les eleccions generals espanyoles de 1977 i 1979 per la província de Tarragona dins les llistes de la Unió de Centre Democràtic (UCD). Durant la segona legislatura fou elegit membre del Consell de Direcció del Grup Parlamentari d'UCD, i va ser Secretari General del Grup Parlamentari Centrista (entre el 15 de març de 1979 i el 31 d'agost de 1982).

En les eleccions generals del 12 de març de l'any 2000 va formar part de la candidatura al Senat pel PP.

Fins a 2010 va mantenir activitat política, primer com a capdavanter i fundador d'Unitat Tortosina, agrupació d'electors creada per ell, que va aconseguir dos regidors. Després va seguir com regidor del Partit Popular (PP) a l'Ajuntament de Tortosa, va ser membre de la Comissió Informativa d'Hisenda del Consell Comarcal del Baix Ebre, com a independent; aquell any va abandonar el PP, per discrepàncies amb el seu partit polític.

La seua postura respecte al Pla Hidrològic Nacional impulsat pel PP –amb el suport de CiU– li van valer la desafecció del moviment antitransvasista. Va ser Secretari del Consorci per a la Protecció Integral del Delta de l'Ebre (CEPIDE).

L'històric dels càrrecs que va ostentar durant la seva etapa de Diputat a Corts és aquest, segons figura en el registre del Congrés.

- Vocal de la Diputació Permanent des del 04/06/1979 al 30/06/1982.
- Vocal de la Comissió de Justícia des del 12/05/1980 al 03/03/1982.

- Vocal de la Comissió de Justícia i Interior des del 03/03/1982 al 31/08/1982.
- Vocal de la Comissió de Treball des del 11/05/1979 al 15/06/1979.
- Vocal de la Comissió de Presidència des del 10/05/1979 al 10/03/1982.
- Vocal de la Comissió de Reglamento des del 05/11/1979 al 04/05/1981.
- President de la Comissió de Incompatibilitats des del 17/04/1979 al 11/03/1982.
- Vocal de la Comissió del Defensor del Pueblo des del 19/11/1981 al 11/03/1982 i la següent legislatura des del 11/03/1982 al 31/08/1982.

Al marge de l'activitat política, professionalment també ha tingut una vida prolífica. Va ser cap d'assessorament de Caixa Tarragona i Conseller d'Iberia, entre d'altres. Per bé que està jubilat, i viu sobretot a la mar, la seva passió -que ara pot realitzar plenament-. No deixa d'estar actiu com advocat "***però només en coses puntuals d'assessorament***", precisa. I no deixa de participar a l'Associació d'Exparlamentaris, com a membre actiu que és, en les trobades que es celebren anualment.

CONTEXT

Tot seguit es recullen els principals eixos de la història d'aquell període per tal de contribuir a encaixar i entendre millor la seqüència o el context de fets i persones del període de referència.

1977

- Francesc Robert Graupera nou governador civil.
- A Tarragona comencen els problemes de salinització i abastament d'aigua, al novembre es registra una manifestació de les més nombroses (unes 10.000 persones), i les Associacions de Veïns comencen una campanya per no pagar l'aigua.
- Es constitueix una "Comissió intercomarcal de control de l'estudi d'alternatives de l'Ebre".
- S'aprova l'ampliació de la Refineria de petroli d'EMPETROL amb la construcció d'un segon cràcker (planta per refinar petroli).
- L'aprovació de la llei d'Associacions permet la creació de múltiples entitats de tots els signes, com la constitució de la Confederació Empresarial de la Província de Tarragona (CEPTA), o l'Associació d'Empreses Químiques de Tarragona (AEQT).
- La legalització dels partits polítics i la celebració de les primeres eleccions democràtiques transformen la fesomia de ciutats i pobles amb les accions de la campanya electoral, com l'enganxada de cartells, la dinàmica de la propaganda, els actes públics, etc.
- S'acaba la censura prèvia que dóna lloc a la Llibertat d'expressió en els mitjans de comunicació. Neixen els nous espais informatius locals a la ràdio.
- Elevada inflació i fort increment de l'atur.

- Primera celebració legal de la Diada de l'11 de setembre.
- La primera visita de Josep Tarradellas té caràcter oficiós i és a l'Arquebisbe de Tarragona, com a president de la Tarraconense.

1978

- Es celebra el primer 1 de Maig legal, amb una nombrosa manifestació unitària dels sindicats.
- Accident al càmping dels Alfacs, amb 211 morts, per l'explosió d'un camió d'etilè que havia sortit del polígon químic Nord de Tarragona.
- Constitució de la Comissió de Defensa de les Aigües del Camp de Tarragona.

1979

- Primeres Eleccions municipals.
- Referèndum de l'Estatut d'Autonomia: vota el 68% del cens, del qual el 82,34% ho fa a favor.

1980

- Arriba aigua amb vaixell per a la refineria, gestionat per AITASA.
- Tarragona congrega els ecologistes de Catalunya en una manifestació contra el procés de nuclearització de la província (en construcció les 2 unitats d'Ascó i la segona de Vandellòs).

1981

- Intent de cop d'estat militar, el 23 de febrer.
- S'aprova la Llei 18/81 que permet portar aigua de l'Ebre.
- L'Ajuntament de Tarragona aprova el Pla Parcial de la Gran Indústria, que inclou el desplegament d'un mur verd entre els barris i les plantes químiques del polígon Sud.

L'AIGUA DE L'EBRE I TRANSVASAMENTS

Des de l'inici de la dècada dels anys 70 es va prendre en consideració la possibilitat de portar aigua de l'Ebre. El projecte inicial estava destinat a l'abastament de Barcelona, redactat a desembre de 1973, i establia la detracció del riu de 45 m³/s en un punt del riu pròxim a l'assut de Xerta - Tivenys. L'oposició del territori, amb suports de les organitzacions polítiques democràtiques, encara en la clandestinitat, va avortar el projecte. S'havia guanyat la primera batalla contra la captació d'aigua del riu per a la metròpoli barcelonina, segurament a costa de perdre el tren de la industrialització (l'any 1972 Tortosa reclamava la construcció de la refinera de petroli de Catalunya, justament sobre la base de l'existència d'aigua, que finalment es va emplaçar a Tarragona). Mentre, però, l'aigua dels canals d'ambdós marges del riu que reguen els horts "rebot d'Europa" (segons els llibres de text del tardofranquisme), perdia gairebé el 20% del cabal de la concessió pel mal estat de la infraestructura, uns 12 m³/s en el balanç anual de 1972.

L'oposició al transvasament va mobilitzar la societat: ajuntaments i altres entitats públiques van constituir la "Comissió dels 33", que es va formalitzar l'any 1975, que en els seus inicis van dir donar el vist i plau al projecte, condicionat al desenvolupament. L'administració local del territori va aprofitar també l'oportunitat per portar el debat a la Diputació de Tarragona, presidida per Josep Clúa, i el 20 de maig de 1977 es va constituir una "Comissió Intercomarcal de control de l'estudi d'alternatives de l'Ebre" integrat per 5 representants de la corporació, 5 de les comarques del Baix Ebre - Montsià i 5 de la Ribera d'Ebre, per analitzar, proposar i impulsar projectes de desenvolupament a les Terres de l'Ebre i solucions a l'abastament d'aigua a l'Ebre i al Camp de Tarragona (captació directa del riu o per mitjà la construcció de pous a la zona del Delta),

tant a les poblacions com als sectors en desenvolupament: el turisme i la indústria química (VEURE ANNEX 1).

Del transvasament al minitransvasament

La síntesi de la història coneguda té una seqüència cronològica com la que segueix. El 14 de març de 1980 el Consell de Ministres, a proposta del MOPU, va determinar remetre al Congrés dels Diputats el projecte de llei sobre «Actuacions en matèria d'Aigües a Tarragona». En l'esperit de tot el procés de negociacions, que es plasmava en el document del Congrés, quedava palès -i assumit per totes les parts- que l'obra i les instal·lacions que calgués fer es finançarien amb càrrec als ingressos que s'obtinguin per la venda d'aigua, sense cap subvenció directa de les administracions públiques. És a dir, que les instal·lacions i obres haurien de ser finançades pels receptors finals de l'aigua: els usuaris. Aquest concepte i criteri va ser el preludi d'allò que posteriorment adoptaria la normativa europea de l'aigua, i que avui és vigent.

Havia quedat establert que l'única forma per suplir amb mitjans convencionals el dèficit de recursos hidràulics a la zona de Tarragona és l'aigua de l'Ebre; els tres principals consumidors eren l'Ajuntament de Tarragona (a la xarxa de distribució de Tarragona la salinització donava valors de 3.000 ppm -parts per milió- de clorurs. Actualment el Reial Decret 140/2003, estableix com a valor màxim 250 ppm), AITASA (VEURE ANNEX 2) i a través d'aquesta empresa, el conjunt de les indústries químiques) i la refineria de petroli, Empetrol (l'actual Repsol).

A l'ordre del dia del plenari de Tarragona del 15 de gener de 1981 es va incloure la petició del grup de CC-UCD de suport del projecte de llei, al qual solament hi van votar a favor els 5 centristes i tres convergents.

Finalment el 7 d'abril de 1981 es va debatre la Llei al Congrés. Els processos anteriors de negociacions a la recerca d'un consens que beneficiés totes les parts, i sense oblidar que un mes i mig abans hi havia hagut un intent de cop d'estat, donaven els seus fruits. La Llei 18/81 s'aprovava l'1 de juliol, i el dia 11 el BOE la publicava.

L'esperit de la Llei deixava clar que en primer lloc s'havia de fer "el condicionament i millora de la infraestructura hidràulica del Delta de l'Ebre, que permeti una major eficàcia en la distribució de l'aigua i en el seu aprofitament agrícola, recuperant les pèrdues que en l'actualitat es produeixen a la zona"; que l'àmbit territorial quedava circumscrit a la província, limitat a un cabal màxim de $4 \text{ m}^3/\text{s}$ (un terç dels $12 \text{ m}^3/\text{s}$ de l'aigua que es perdia pel mal estat dels canals) i que l'extracció no es faria directament del riu. A més, seria a cost zero per a les arques públiques. Finalment establia per als beneficiaris el pagament d'un cànon destinat a les obres del Pla Delta i un altre a les Comunitats de Regants, per al manteniment de les infraestructures compartides.

Regants i canals: manteniment i revestiment

Un dels efectes dels embassaments de Mequinensa i Ribarroja, a partir dels anys 1964 i 1967 respectivament, a més del directe de la regressió del Delta, va ser sobre el llit dels canals. La manca d'al·luvió degut a la retenció dels llims causava filtracions, despreniments i corredissa de terres provocant ruptures i greus pèrdues d'aigua en el recorregut.

Les Comunitats de Regants de la Dreta i Esquerra de l'Ebre buscaven solucions alternatives per poder efectuar les obres necessàries de revestiment i modernització sense que els pressupostos hipotequessin les economies dels propietaris.

Cal tenir en compte l'estat deficient dels Canals d'Alimentació. Es calcula que l'any 1972 les pèrdues d'aigua eren del 19% del cabal concedit, segons un estudi que l'IRYDA va encarregar al Gabinete de Aplicaciones Nucleares y Centro de Estudios Hidrográficos, ja que aleshores la llera dels canals era de terra, com en els seus orígens. Durant 1979 el Canal de la Dreta havia sofert dos importants rebentades. Les Comunitats acordaren exigir una ràpida tramitació i aprovació del projecte de llei sobre aigües de Tarragona.

Comença Faura desgranant i matisant:

Tot això forma part d'un context en el que sóc incapaç de definir el que és abans i és després, en clau cronològica.

Anem situant les coses. Faura comença establint l'estat de la qüestió en el context de les diverses matèries relacionades amb l'aigua. L'aigua era un valor i semblava que no n'hi havia per a tot. Es va saber jugar bé això de l'aigua com a valor?

Políticament no, a partir del 1977. D'abans no sé res. Quan un col·lectiu intueix que els dirigents per molt bones persones que siguin, es tanquen en banda dient "lo nostre riu",... d'alguna forma la classe política està trencant el principi d'unitat de conca. Ens podem trobar que l'Aragó, la Rioja i Navarra diguessin el mateix.. i quan estàs al final del riu ja no tens aigua. L'anàlisi del valor s'ha de fer des del principi d'unitat de conca, i des d'aquesta perspectiva aquí no s'ha fet mai.

Quan una societat com la nostra, la tortosina, fa afirmacions així i es tanca en banda amb lo nostre riu i la nostra aigua, a partir d'aquest punt és molt difícil avançar en qualsevol plantejament donant valor al que tens.

En relació al punt de partida del que esdevindria la Llei 18/81, ho té clar, i explica la seqüència de fets i esdeveniments

El decret de marres de principis de la dècada del 70, que proposava captar 45 m³/s per portar aigua a Barcelona, era el punt de partida,... i això no parerà, aquests afany de portar aigua a Barcelona. Ja amb democràcia, Joaquín Garrigues, aleshores ministre d'Obres Públiques, i Eduardo Merigó (que era de Torredembarra), aleshores subsecretari, volien buscar una solució per què així no es podia estar; pretenien portar aigua a Barcelona, passant per Tarragona, amb una canonada dintre del Mar paral·lel a la costa. L'aigua la traurien de la desembocadura, però no s'adonaven que allí l'aigua ja estava salinitzada.

En aquell moment la Comunitat de Regants de l'Esquerra (CRE), estava presidida per Carlos Alcola i al Sindicat estava Carlos Roselló; En aquest context és quan em comenta Carlos Roselló, primer en privat i després al si del Sindicat, i es planteja el problema de les pèrdues que tenien els regants... i a la dreta encara era pitjor. Cada ruptura era un drama, i va exposar la necessitat de revestiment dels canals. Jo li dic:

- Home, on estan els diners per a revestir això... si recuperem aigua i pot servir per a Tarragona...

- Ep!, que estàs dient...

i aquí es comença a analitzar el problema de Tarragona. Estudiem quanta aigua es pot estalviar, quines avantatges té per al Delta, i per al territori en general; quanta aigua hi hauria disponible sense perjudicar l'Ebre, i què es podria fer.

A partir d'aquest plantejament, i a partir de les dades, començo a treballar en un text i fer el disseny de llei. Com a diputat, políticament parlant, vaig plantejar quina estructura hauria de tenir, i es va fer un esborrany per veure com podria funcionar la llei de marra.

Des d'aquest punt es treballava i s'anava avançant. S'acaba el mandat del president, hi ha eleccions a la CRE i entra José Lluch, i al sindicat guanya Joel Bonet.

Tot el disseny ja el tenia parlat amb Robert Trias, llavors President de la Comunitat de Regants de la Dreta. L'Esquerra surt dient que la operació s'havia de fer només amb ells, amb la idea, suposo, de quedar-se tots els beneficis econòmics que se'n derivessin.

Reflexiona.

Quan tens un disseny fet per a tot el Delta,... Els Regants de l'Esquerra avançaven, a Madrid, parlant amb Juan Ruiz, director d'Obres Hidràuliques. Jo ho sabia d'immediat, el que passava i s'havia parlat, per la bona relació que tenia amb Ruiz. Per tant era absurd muntar ponts amb l'Administració de Suárez per saltar la meua persona, fins que se'n van adonar que, o jugàvem tots o no hi havia res a fer. Així que ja tenim la base per a l'entrada dels Regants de la Dreta.

Llavors manaven més els de l'esquerra, inclús volien que la drete enviés menys aigua.

En relació als plantejaments inicials, recorda:

No anàvem tan equivocats en les quantitats d'aigua a enviar, com ho demostra que actualment no s'aprofita el 100% de la concessió al Consorci, per bé que s'han ampliat els municipis i les indústries beneficiats, espe-

cialment a l'Ebre. (Actualment tenen aigua del CAT els municipis d'Alcanar, l'Aldea, l'Ametlla de Mar, l'Ampolla, Amposta, Camarles, Deltebre, el Perelló, Sant Carles de la Ràpita, Sant Jaume d'Enveja i Tortosa i d'empreses, l'Associació Nuclear Ascó-Vandellós, Càmping l'Ametlla, Ercros).

Entre mig del procés van sortir els regants del Xerta – Sénia. Pepe Bertomeu, que era president del Sindicat, i l'home que manejava els fils de l'aigua, parlava de disposar d'uns 10-12 m³/s. Un disbarat. Es van trencar les converses i aquesta comunitat va quedar despenjada.

El Xerta Sénia ja havia mort, per que també havia desaparegut el problema de la siderúrgia, de Sagunt. On hi havia manca d'aigua era a les planes de Castelló, per que la resta de València no tenia problemes d'aigua. Els Regants no volien l'aigua de l'Ebre, perquè tenien el riu Vinalopó. El problema el podien tenir Múrcia o Alacant.

Sentencia el punt d'inflexió, descrivint l'ambient.

Políticament era un niu d'escurçons. Havíem parat el cop d'enviar aigua a Barcelona. Però en relació a la proposta, ja em tens a tots els partits de l'oposició pegant canya, en contra, i de manera forta.

L'amenaça de futurs transvasaments versus contrapartides al territori.

A partir del 1981, després d'aprovar la Llei, surten plantejaments que ja s'havien formulat abans, com portar aigua des del Segre a Barcelona, però no es du a terme. Des d'aquesta perspectiva, en temps del tripartit, l'època del meu germà com president al Consorci (2002-2003), es va començar a apretar per construir dessaladores. No estic ni a favor ni en contra, però és

una opció consumidora d'energia i generadora d'un residu de sal, que contamina; la sensació que tinc és que aquí s'ha abandonat.

Si s'ha de donar valor a l'aigua,... a canvi de què? Crec que a canvi de desenvolupar el territori de forma ordenada, coherent; s'industrialitza i es crea ocupació, i la gent no ha de marxar a Barcelona per treballar -es pot considerar un visionari respecte al despoblament-, les grans dificultats s'acaben o els plantejaments es minimitzen.

D'això no se n'ha volgut parlar. Pujol ho va intentar. En època de Molins, que havia estat amb mi a la UCD, vam intentar que vingués activitat industrial a les Terres de l'Ebre i va dir que no hi havia forma humana d'aconseguir-ho. Això lliga amb lo que li va passar al meu germà en l'època en la que era Sots Director General de Sandoz a España: va voler portar instal·lacions aquí, però va topar amb un mur de contenció del personal, que no va voler venir. D'intents n'hi ha hagut, si eren suficientment importants, no ho sé (més endavant s'explica el context d'industrialització).

De la mateixa manera jo sóc dels que dic, encara que no públicament, que en perspectiva de futur cal pensar i preveure que en algun moment hi haurà trasvàs de l'Ebre, per què davant d'una sequera no hi ha qui ho pare, i el territori ha perdut pes polític,... es produirà per necessitat. Cal veure què s'ha de fer políticament per quan arribi el moment, ja que la gent continua tancant-se en banda. No els regants, que són conscients que més tard o d'hora aquest fenomen es produirà. Quan es va plantejar el transvasament, no és que estiguessin a favor, en realitat és que no hi estaven en contra.

En ple segle XXI, i per molt de valor que hi vulguem donar a l'aigua,... d'on surt la inversió?, de quin tipus d'indústria?, qui ve aquí i de quina forma,... si estem tan malament de comunicacions.

El port de La Ràpita no serveix si no hi ha inversió. En època de Josep Espinet, diputat d'UCD per Barcelona -que havia estat director general d'Urbanisme a Madrid el 1976 fins que va deixar el càrrec per estructurar la UCD catalana-, amb el diputat tortosí Joan Sabaté es va treballar per aconseguir un dipòsit de fusta estratègic, amb vaixells procedents d'Amèrica, però no es podia dragar amb un calat sostenible. Només teníem "Cementos del Mar" a les Cases d'Alcanar.

En relació a la proposta de la Llei 18/81, insisteix.

Vam plantejar fer una llei sense reglament, però molt ben controlada, i amb contrapartides econòmiques que permetien desenvolupar el territori cedent, que és el que ara diu Europa. Aquesta és la filosofia, innovadora aleshores, i com entenia el valor de l'aigua.

De fet va ser un projecte que va avançar amb molta més lentitud que el transvasament Tajo-Segura, i aquest sí que era important, per què en el fons només era transferir recursos.

Blas Camacho Zancada (a qui Antonio Faura va substituir com a cap de la Junta de Portaveus per UCD, càrrec que havia ocupat entre el 7 de desembre de 1977 i el 2 de gener del 1979), *diputat de Ciudad Real, la província afectada, va defensar aquell trasvàs, una proposta que va generar una dinàmica molt conflictiva i que va fer que es frenés el procés de Tarragona.*

Però és que, a més, hem de valorar la pressió política d'Aragó per evitar-ho, i tanmateix les pressions de les organitzacions empresarials de Barcelona que pretenien aconseguir el trasvàs a la capital, raó per la qual, en part, s'explica que el Govern retardés el moment de donar llum verda al projecte. Si es feia el de Tarragona frenàvem el de Barcelona, aquesta va ser part de la nostra estratègia política.

SOBRE LA LLEI 18/81

Origen de la llei i el llarg procés fins l'aprovació (VEURE ANNEX 3).

La idea del primer esborrany comença abans del 1977 a conseqüència de les ruptures dels canals, amb converses amb el president de l'Esquerra Carlos Alzola i Carlos Roselló President del Sindicat. Comencem a parlar i a analitzar el tema, de quanta aigua es perdia des de la capçalera. Abans de fer res, al despatx, faig un avantprojecte, que el redacto jo físicament. Amb aquest paper es parla amb els regants. Amb el mandat de José Lluch, els regants de l'Esquerra no volia sentir parlar dels de la Dreta... ja veus, jo crec que si no anem tots a una... S'introdueixen modificacions i amb això me'n vaig a veure Juan Ruiz (Director General d'Obres Hidràuliques), i allí es perfila la llei.

A partir d'aquí es comença a treballar amb els regants, i en 7-8 mesos s'arriba a redactar i consensuar un text que és gairebé definitiu. I va sortir la qüestió: ara què fem?

Cal situar aquí l'inici del procés, quan Juan Ruiz ho agafa per banda, ja que era la seva responsabilitat com a director general.

Als anys 78-79 ja estava a la taula de la comissió de sotssecretaris com hipòtesi, però aparcat perquè ningú sabia què fer, durant vora tres anys.

Tarda tant en portar-se a aprovar per què el president Adolfo Suárez sabia de què parlàvem, com després veurem. La meva relació amb ell era immillorable i jo n'hi vaig parlar moltes vegades, però sempre deia "ya veremos", i es quedava mort el tema... fins que me n'adono que darrera estava Bolea Foradada, que representava un munt de diputats d'Aragó i el món empresarial de Barcelona.

Quan acaba Suárez i entra Calvo Sotelo, i ja coneixíem les enquestes que ens deien que no teníem res a fer en les següents eleccions (1982), jo dic: “tan se me’n fot el que diguen els manyos,... hem de fer-ho, que això és bo per a Tarragona”.

Els d’aquí, pressionant-me a mi perquè no s’aprovava; jo a Madrid, fent el mateix. ¿Llavors que fer? La situació de Tarragona era greu.

Faura centra l’estat de la qüestió en el calendari.

Estem parlant del 1978. Sabíem que s’aprovaria la Constitució en uns mesos, i després s’havien de convocar eleccions generals, i aquí la UCD es jugava el segon diputat de la província, que era jo; per tant s’havia d’anar amb molta prudència, per si calia avançar-ho ràpid o ho demoràvem. Vam frenar una mica el procés esperant les eleccions generals, i després ja avançaríem. Vaig sortir diputat per només 16 vots.

Jordi Pujol i Miquel Roca tenien clar què s’havia de fer, però aquí jugàvem a dos bandes. Els dirigents locals de CIU no paraven de posar entrebancs. L’alcalde de Tarragona, Josep M. Recasens, va fer una tasca encomiable i silenciosa: va jugar un paper important per frenar les veus contradictòries.

Penseu que al 1980 Jordi Pujol ja era president de la Generalitat, ja havia parlat amb mi del projecte de Llei. Miquel Roca també. Però una cosa és el que es diu des del punt de vista institucional, que hi estiguessin d’acord, i l’altra és que la seva gent aquí a les Terres de l’Ebre fes sin el ruc, entre cometes, i començaven a pegar canya: socialistes, convergents,... i ja no et parlo del PSUC, que

fins al final va muntar la guerra contra el minitransvasament, guerra frontal.

En tot això surten els aragonesos, amb Jose Antonio Bolea Foradada, president d'Aragó i diputat d'UCD, i la guerra a mort que va engegar... A banda que amenaçava en dimitir, va vindre a Tortosa i, a la plaça de l'ajuntament, va fer un míting davant d'unes mil persones dient que "Aragón y Tortosa todos somos unos", em vaig empenyar. Li vaig dir que no era així: tu estàs a dalt i agafaràs l'aigua quan vulguis, jo l'aigua no l'agafaré del riu, és de la concessió dels regants,... Bé, es va armar .. i va callar. El xoc frontal era aquest.

Suárez anava amb peus de plom, per què si Aragó es plantava.. això quedava mig encallat, per què no passava ni per la comissió econòmica, ni la de subsecretaris.

Com s'arriba a l'aprovació de la llei, venint del 23F... vol dir que ja s'havia treballat. El 8 d'abril, s'aprovava la llei de l'aigua a la comissió.

Això ho portava Juan Ruiz, el director general d'Obres Hidràuliques. Els regants de l'Esquerra, Lluç i Joel Bonet, eren un drama: volien tocar 50.000 coses; els de la Dreta eren més dòcils. El propi Bonet em va venir a veure i em va dir que "si tu no ho desencalles, m'ha dit J. Ruiz que tu manes molt i si no, això no passarà". El tema de fons, des del meu punt de vista, era que aprovar la llei suposava encetar un altre cop el tema dels transvasaments, però això no era així perquè la llei no suposava cap transvasament en el sentit estricte.

D'altra banda Suárez tenia un problema greu amb Aragó, amb els manyos,... La UCD tenia Bolea Foradada,

que era el president de la Diputació Foral, i diputat d'UCD, i s'havia de crear un cert equilibri amb els aragonesos, per què no ho rebentessin tot...

De fet va arribar a trencar-se el consens.

Si, però va ser després, i no pas per això. Suárez no s'atrevia a tirar endavant la llei, fins que va arribar un punt en què Abril Martorell (havia neutralitzat l'oposició de Bolea des de l'Aragó) ho va salvar in extremis, i és quan ja es dóna llum verda a la llei.

Quan es discuteix la Llei al Congrés en ple, Suárez ja no era president del Govern. Va escoltar els al·legats des del seu banc de diputat. Va ser Calvo Sotelo que va donar llum verda per a que això avancés.

Aquesta és la història. No hi ha més. Com ja he dit, va ser un projecte que va avançar amb molta més lentitud que el trasvàs Tajo-Segura.

Quins van ser els principals arguments, la necessitat del consum de boca?

Hi havia tres arguments: el consum de boca, determinant; a més, els electrodomèstics s'espantaven. Ojo, els pagesos no tenien aigua, per que la poca que sortia se l'emportava la indústria. I la indústria amenaçant que se l'emportarien de Catalunya. Eren tres elements que conclouien en una fórmula, en una solució que al final s'havia d'adoptar. I es resol tot gràcies a aquesta llei.

Es resol, i s'acontenta als aragonesos pel fet de no detreure aigua del riu?

Mai hi han estat d'acord, però tampoc tenien massa arguments, per què en definitiva són els regants del Delta

els que renunciem a part de l'aigua. La lectura dels mannyos és "si renunciem, és que us sobra part de l'aigua, per tant, baixem la concessió, que se la quedarà Aragó". Aquest era l'argument, però ningú s'atreveia a dir això en veu alta.

Però la fórmula que proposàvem d'ús de l'aigua no era sobre la concessió sinó sobre l'estalvi obtingut del re-vestiment dels canals, i en lloc de rebaixar la concessió l'aprofitem.

Es planteja una llei molt curta. El tema era molt senzill: clara concisa i determinant., escrita en una pàgina i mitja: li dono la solució i a canvi vostè m'ha d'arreglar els canals, estableix un cànon, s'estableix que l'aigua no pot sortir de Tarragona i que és per a ús de boca (és a dir, urbà, a través dels ajuntaments) i industrial. Aquesta era la filosofia.

I si alguna vegada ha de sortir, com ha sortit (vaixells a Mallorca, sempre amb garanties legals d'autorització puntual), encantats de la vida, per què en definitiva allò important és que no sobrepassi els cabals convinguts de la concessió: 4 m³/s.

Sempre que ha sortit hi hagut alguna polèmica, perquè el tema és visceral...

Llavors què hem de fer? L'aigua l'hem de tirar?

Hi havia qui preferia tirar-la abans que donar una alegria al veí. Això també va provocar que la indústria no tingués més alternativa que reciclar l'aigua (VEURE ANNEX 4), des de l'inici ho tenia previst, i que els preus de l'aigua fossin molt més cars.

[NOTA INFORMATIVA.- Al principi els preus estaven en 80 pessetes m³ (0,49€), un preu que amb un IPC normal estaria ara pels 0,85€ m³, però el preu està a 0,45€. Caldria prendre en consideració la descripció de totes les millores en les instal·lacions, el procés de la potabilització i el sistema de distribució de l'aigua del CAT. També hi ha un factor d'optimització: hi ha més volum i massa crítica de consum per a distribuir despeses.]

Els pagesos han acabat les discussions. Tenen tota l'aigua que volen, bé, la que hi ha, però no toquem l'aigua dels pagesos.

La síntesi de com es plantejava la recta final de la Llei, les negociacions prèvies entre grups, i les votacions de la ponència, el moment històric, ho va viure així.

En tot això, arribem als volts del cop d'estat. Havia entrat al procés, i un cop entrada la tramitació havia de ser ràpida: es va resoldre en un dia. Fraga i Alianza Popular també anaven fent el ruc, però sabia que ens votarien. Quedava la incògnita del vot socialista. Vam acceptar alguna esmena sense transcendència, i amb el dubte de què faria CiU, encara que teníem la paraula de Pujol del vot favorable. El PSUC ja sabíem que no. L'alcalde socialista de Tarragona, Josep M. Recasens, es va portar molt bé: va visitar municipis del Delta i la Ribera.

Calia donar un suport unànime a la llei des del Sud de la província i a la vegada des de Tarragona i Reus. De fet, com a precedent, ja s'havia votat una moció a l'Ajuntament de Tarragona on totes les esquerres en manifestaren en contra del projecte.

Vaig mantenir reunions amb Joan Sabaté i Emili Casals, diputat i senador d'UCD a la demarcació, i també amb militants rellevants del partit a les Terres de l'Ebre,

on els vaig plantejar la meua estratègia, que era la que jo considerava millor. Es concretava en què els del Sud de la província callarien i no recolzarien públicament la llei i els del Nord deixarien de reclamar l'aigua, donant suport a la proposta.

Haviem d'evitar confrontacions obertes entre partits, que podien posar en risc la Llei. Haviem de deixar que els regants fessin la seva feina. Ens havíem d'assegurar la majoria parlamentària a Madrid. Les picabaralles entre partits no aportarien res; més bé al contrari, perjudicarien el procés. Aprovada la Llei, temps tindrien d'apuntar-se els tantos polítics que creguessin oportuns, però no abans.

El debat va ser molt descafeïnat, per què ho teníem tot molt ben lligat, excepte el tema de la competència del Consorci. Cal no oblidar que Juan Ruiz era de l'escola de Martin Villa, i per tant tot el que significués cedir quotes de poder no li venia bé. Joan Ruiz estava seguint el debat des de l'hemicicle, veient com es desenvolupava el planteig de la Llei i en aquell moment arriba Miquel Roca, amb la proposta transaccional per a que votéssim a favor que la competència del consorci no fos de la CHE sinó que fos de la Generalitat. Jo, francament, i perdona l'expressió, em vaig acollonir, per què qui donava les ordres de votació era jo, com a secretari general del grup parlamentari d'UCD, i per tant era la meua responsabilitat, i era jo qui pactava ... em vaig liar la manta al cap i vaig dir que sí, que votessin a favor de l'esmena. I aquí es quan es va aprovar la competència del Consorci a favor de la Generalitat. Amb seguretat puc dir que a algú això no li va agradar.

Després d'aprovarada la llei, faltava la dotació per tal que l'execució fos viable.

Bé, ja teníem la llei, però no podíem anar enlloc, per que no teníem un duro. Per tant, si no hi posaves els diners, la llei era paper mullat. Van anar passant els mesos i estava tot aturat. Fins que s'anaven a convocar les eleccions generals d'octubre de 1982, i per tant es dissoldrien les Corts.

El dia abans del que havia de ser el darrer Consell de Ministres, em crida el president del Govern, Calvo Sotelo, i em diu: "escolta, abans de dissoldre, aprovo un crèdit de 3.000 milions de pessetes de l'època (uns 18 milions d'euros) per al revestiment dels canals, i aquí ve l'inici de la darrera part de tot el procés i de la Llei". Divendres s'aprova el crèdit i la dissolució de les Corts, però ja amb la llei aprovada i la dotació econòmica.

Amb la llei aprovada es va acabar tot. Es va veure que no s'havia de tocar aigua del riu, els de Tarragona contents, fins i tot els socialistes cantaven victòria. Quan el PP torna a parlar de transvasaments, posen dins del mateix sac també el minitransvasament i com es veu no és el cas.

Al Senat, i altres ens, com va funcionar.

Ja ni me'n recordo, però la UCD tenia majoria absoluta. El PSOE tenia doble vara de mesurar: Recasens defensava la bondat del tema, però a Madrid et fotien bastonada; deien que no amb la boca petita.

Qui va armar la guerra al Congrés, però, va ser Solé Barberà, que va ser dur, duríssim. El grup d'Alianza Popular em va costar que votessin, però sobre tot que no armessin lio; a través de les empreses químiques, vam fer que els truquessin,...

La Cambra de Tortosa, presidida per Joan Sabaté, des del primer moment ho va recolzar, no es podia oposar; l'acord que tenien les Cambres de Tarragona, Reus i Tortosa no deixava lloc a oposar-se.

L'ajuntament de Tortosa, amb Vicenç Beguer (primer alcalde democràtic de Tortosa)... només buscava compensacions.

La idea del blindatge de la Llei (no es treu aigua del riu) és teva?
Sí, jo la vaig plasmar. L'ara famosa PDE... no se'n dona compte que no es pot anar contra aquesta llei, perquè gràcies a això l'aigua no se n'ha anat a Barcelona.

Va ser una operació molt important.

Però també t'he de dir que jo em vaig jugar l'acta de Diputat, a la primera legislatura em van sobrar mils de vots per ser escollit, però a la segona ho vaig ser per 16 vots. Un cost polític. Si la gent no ho vol, me'n torno a casa a fer d'advocat.

Alcanar, Gandesa.... tots pegant canya: "aquest paio vol fer el trasvàs". Tot promogut pels partits, també socialistes i convergents.

Què hagués passat sense la llei?

En total seguretat t'ho dic, com a opinió, no com a dada política: aquesta llei ha fet possible que no vagi l'aigua a Barcelona, ens vam carregar el decret de Franco,... tu creus que si a la indústria química l'haguéssim deixat sense aigua,... que haguessin hagut de marxar; els pagesos enfadats, el consum de boca en situació crítica. Si no s'hagués fet la Llei, tenint en compte que el govern d'Espanya no podia perdre la indústria química,

calia pagar un preu polític i podia ben bé passar que, aprofitant això, i d'una tacada, l'aigua hagués anat cap a Barcelona. Preu per preu ho pago tot i se solucionen els problemes. Aquesta llei suposava frenar el trasvàs a Brcelona, que si s'ha de fer en algun moment potser es farà, però des d'una altra perspectiva.

Aconseguir-ho personalment com ho valores, què va suposar, com a satisfacció...

Com a diputat de la província, resoldre el problema dels regants, també des del punt de vista de solució econòmica al definir el cànon al seu favor i poder dir que Tarragona, Reus i la zona industrial també ha resolt el problema... que més vols! Què més puc demanar! I a quin preu: zero. Hem consumit aigua, però concessió del riu zero.

Hi ha un fet que no s'ha plantejat, però s'hagués pogut proposar, i m'hagués agafat mal de ventre... però no es va formular mai tot i que va haver-hi algun intent: els regants tenen una concessió massa ampla, reduïm-la!

He de dir que Recasens es va portar molt bé i va fer el que havia de fer amb els socialistes, em consta que va anar pel Delta i la zona de Móra d'Ebre pacificant i evitant merders que provoquessin distorsions a la llei.

També he de reconèixer els companys de partit, Joan Sabaté i Emili Casals. Vam fer un pacte a partir del qual els vaig dir: quan parlem de l'aigua de Tarragona no us vulgueu apuntar els tantos, no demanéssiu aigua de l'Ebre perquè quan vosaltres direu blanc, aquí diran negre; el que cal fer és callar... i quan estigui aprovat, apunteu-vos el que vulgueu. I van complir. Recasens també.

En definitiva, en els partits aquesta demagògia localista del dia a dia funcionava, però des de dalt (començant per Jordi Pujol), fins i tot els socialistes, estaven d'acord.

De fet ningú mai t'ha agrait la llei. Des del punt de vista del reconeixement. L'obra estratègica del segle XX...

Ni me l'han agrait, ni mai ho he esperat. Al final de la carrera cadascú ha de fer el que ha de fer ... Ja està fet i punt. Jo no espero res de ningú. Estic satisfet amb mi mateix.

I dels efectes de l'aprovació de la llei, per exemple el creixement demogràfic... de 500.000 a 800.000 habitants a la província.

Aquest és un dels arguments que utilitza José Mª Franquet, però tal com es planteja és un error. En aquest sentit tenia raó Pujol, ja que en lloc de l'argument que no creixi Tarragona, que es plantejava aquí a l'Ebre, el que calia fer eren plantejaments de veure com es fan créixer també les Terres de l'Ebre. Probablement sense la llei, estic convençut, el creixement hagués estat menor del que és.

L'ampostí Alfredo Ortí Noé, que aleshores era director de la refinèria de petroli de Tarragona (Empetrol, l'actual Repsol), que encara ens veiem de tant en tant, sempre em diu que si no s'hagués aprovat la llei haguessin hagut de marxar. No hi havia solució possible.

40 anys després com veus la llei 18/81

La gestió del Consorci, amb els ets i uts que ha pogut haver-hi, jo diria que ha estat una gestió modèlica, i ho és. Què més es pot dir.

Zero euros públics. L'Estat no va aportar res, ni subvencions de cap administració.

Bé, això també té una segona lectura política: que ningú es pensi que els transvasaments d'aigua es faran amb càrrec als pressupostos generals de l'estat. L'argument és que natros revestim canals, per què hi ha pèrdues; aquesta és l'aportació, que té un retorn en forma de cànon. Per això queda establert el fet que ningú, és a dir una altra comunitat o territori, es pensi que demanarà la seva solució amb pressupostos generals de l'estat.

Com a corollari: Proposta modèlica, gestió modèlica.

Sense dubtes. Algú ataca la gestió, algú es posa amb la gestió, algú parla de... absolutament ningú... ni la PDE, que és una altra història. La concepció va ser modèlica, l'aprovació des del punt de vista del conjunt de forces polítiques va ser modèlica i la gestió és modèlica.

La prova que aquesta llei és molt important per a Catalunya és que si llegeixes les memòries de Pujol... jo hi surto al llibre de Pujol -això que mai he estat convergent- com a l'home que va propiciar aquesta llei, tan important per a Catalunya.

NOMS PROPIS: PERSONATGES I POSICIONS

El governador civil de Tarragona, Francesc Robert Graupera, va jugar un paper molt important per què això sortís.

Joan Martí, al Parlament va defensar tot el defensable de la llei al Parlament de Catalunya, un cop aprovada, però a Tortosa feia política de partit, per què jo era d'UCD i tot el que vingués d'UCD, canya, canya. Políticament hi havia molta confrontació. Però després, des de dalt, li deien el que havia de fer.

L'objectiu de CDC era com desmuntar UCD a Catalunya, però quan es va aprovar la Llei, Pujol va reconèixer que era una de les coses més importants que s'havien fet a Catalunya.

Josep Ma. Cullerell (un dels fundadors de Convergència i membre de la Comissió Mixta de Valoracions de Traspassos de l'Estat a la Generalitat entre 1977-1984) donava suport absolut a la llei.

Altres persones que també ajudaven, a banda del nucli dur d'UCD, cal esmentar Felipe Tallada. José Panisello, parlamentari de Catalunya i cap de Ginecologia a l'hospital de Tortosa. Vicenç Lluésma, al seu aire, però esmunyedís. José Ramon Centelles, de l'Aldea, director general de Padesa, també hi tenia gran interès.

Adolfo Suárez, el president espanyol no frenava res, el que feia és inhibir-se. Calvo Sotelo, va ser qui va aprovar la llei, i dotar-la de crèdit per que comencés a executar-se. Joan Ruiz (de la corda del ministre Martín Villa) va ajudar. Realment va ser l'home clau, tènicament parlant, per a que sortís el text. Abril Martorell també va col·laborar, desbloquejant l'entrebanc dels aragonesos que havia creat el president Bolea Foradada.

A Tarradellas, el vas convèncer que no digués res del gran trasvàs a Barcelona.

Tarradellas tenia l'obsessió de l'aigua a Barcelona. Li vaig fer veure que no ho plantegés, i menys al territori. L'home, va arribar a Tortosa amb l'obsessió del trasvàs a Barcelona. En principi no volia venir a Tortosa, per què deia que l'alcalde Felipe Tallada era franquista (com ho eren tots els alcaldes). El vaig convèncer del seu error. Posteriorment es va quedar meravellat amb Tallada i van acabar tots dos sent grans amics i el va posar a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació. Tallada va dir-li, respecte al tema de l'aigua: "ni ho toqui, per què sortirà d'aquí a cops de gorra", i no va dir-ne res en el seu parlament. Era un home que escoltava a tothom i es feia la seva idea; després d'escoltar a tothom i copsar el panorama va dir "s'ha acabat el trasvàs".

Els mitjans de comunicació quin paper van jugar?

La voz del Bajo Ebro era neutre, no era el problema, ja estava acabat; el problema era Ebre Informes, de Pepe Bayenni. Diario Español es va portar bé, altra cosa és que buscava sempre que li donessin publicitat,.. i ho feien des de Caixa Tarragona. La resta de diaris de Barcelona, res; qui més qui menys posava la cremallera i "sempre en ojo, no arméssim un cacau, que seria pitjor". El Correo Catalan, que tenia unes pàgines locals, res. La premsa res; no sé si era "valor entendido" ... a més hi havia una consigna donada: "no emprenyeu", quan s'ha de resoldre un problema greu. En tots els mitjans perfil pla.

Altres corporacions i ens?

Contra el decret de Franco del 74 es va crear la Comissió dels 33, que va fer l'Estudi d'Alternatives. Amb l'aprovació de la Llei 18/81 va caure tot el treball d'aquella Comissió dels 33.

Els sindicats, zero; almenys públicament, zero. Ni oposició ni suport. No van interferir. És curiós, va arribar un moment en que es va aconseguir que això era una cosa plana, dels regants, i que si no s'ho haurien de solucionar ells.

De les indústries químiques,...

Dow em va dir que si no s'aprovava la llei marxarien, i vaig tenir la primera notícia de que jo seria President del Consorci, cosa que no va succeir.

La indústria química agrupava vora trenta empreses que donaven feina directa a prop de 10.000 treballadors. Amb consciència d'un ús eficient i un consum responsable, a més del preu que li suposava, des del primer moment va buscar l'optimització de l'aigua, explorant maneres d'estalviar-la mitjançant la recerca i millora de processos.

Però també es van plantejar altres fonts d'abastiment. A finals de l'any 2012 s'engegava a Tarragona un projecte d'Aigües Industrials de Tarragona pioner a Catalunya: una planta de regeneració d'aigües residuals urbanes per tal d'utilitzar-la en els sistemes de refrigeració dels processos industrials. D'aquesta manera s'evitava l'ús d'aigua del CAT.

Durant l'any 2013 es va produir i distribuir 1,2 Hm³. Tres anys més tard el consum s'havia doblat, en un procés de creixement. Dels 31,7 Hm³ totals que van consumir les empreses químiques durant l'any 2016, gairebé un 11% del total era d'aigua regenerada.

El projecte no ha parat de créixer i l'any 2019 es tancava amb més de cinc hectòmetres cúbics d'aigua reutilitzada consumida, però la intenció és fer-ne més, i l'objectiu per a 2025 és que el 25% de l'aigua utilitzada per la indústria química sigui reutilitzada, això equivaldria a alliberar més d'un 20% del consum del Consorci d'Aigües de Tarragona.

D'altra banda, també s'ha consolidat un altre ús, amb major valor afegit, com és l'aigua desmineralitzada. Aquest tipus d'aigua, de molta puresa de qualitat, va arribar als 130.000 m³ de consum durant l'any 2015.

EL CONSORCI
D'AIGÜES
DE TARRAGONA

Amb la Llei aprovada, començava el procés d'engegada del projecte. Primerament es va perfilar el model d'òrgan de gestió: el Consorci va ser la fórmula i es va constituir el desembre de 1984 amb la denominació de "Consorci Concessionari d'Aigües a Ajuntaments i Indústries de Tarragona" (el CAT: Consorci d'Aigües de Tarragona), integrat per 21 ajuntaments, 18 indústries, la Generalitat i els Regants. El projecte per portar l'aigua partia d'un pressupost de 13.000 milions de pessetes, (78,13 MEU), el cost final va ser de 18.000 (108,18 MEU).

Deu mesos més tard, el 4 de setembre de 1985, es va produir el traspàs de competències hidràuliques a la Generalitat, la qual cosa va suposar que el Govern autonòmic prengué el lideratge del projecte. El reusenc Albert Vilalta fou el responsable de coordinar els treballs de redacció del planejament.

La tardor de 1987 van començar les obres per construir l'obra de presa al nucli de Camp-redó (terme municipal de Tortosa), la planta potabilitzadora (en terme de l'Ampolla), els 200 quilòmetres de canonades inicials amb les diverses estacions de bombament, i el centre de control a l'Autovia entre Tarragona i Reus.

Polèmiques a banda per la capitalitat tarragonina o ebreca de la seu del CAT, en 22 mesos es van executar les obres que satisfien tothom, tot i que alguns elements del projecte inicial es van quedar en el camí, com els filtres de carbó actiu.

La formulació d'un Consorci d'Aigües de Tarragona (CAT), vist en perspectiva històrica, es revela com un instrument avançat en el temps, ja que ha servit per transformar la confrontació territorial en solidaritat, i el model ha permès l'eficiència en l'ús de l'aigua, precedent del que serà la Nova Cultura de l'Aigua, ja al segle XXI.

Un cop aprovada la llei, llavors va vindre el problema del repartiment de poders, que s'haurien de materialitzar en el Consorci. Els regants van batallar per tenir presència al Consell d'Administració, lògicament havien d'estar els empresaris, la classe política i els ajuntaments. Jo estava predestinat a ser president del Consorci, i et puc garantir que a mi no em feia gens de gràcia, per varies raons: la primera per què les obres que s'havien de fer; no es podia gestionar des de Madrid, essent diputat i coordinant el grup parlamentari, i la segona: calia tenir molta capacitat tècnica per a fer el que va fer Albert Vilalta, enginyer de camins i amb una gran capacitat professional.

En aprovar-se la llei, només surten informacions de la publicació al BOE. Els canons, són la mare dels ous, però ja no es parla més de llei. A partir de novembre de 1981 ja només es parla del Consorci. Quan acaba el teu paper?

Acaba quan aconseguixo que el president del govern em diu "Faura, aquí tens els diners". Acaba perquè jo sóc conscient, ja ho sabia per Jordi Pujol, directament a través de Cullell, passejant pel Delta amb un atac de gota que gairebé no podia caminar, em va dir: "cuida't d'aquestos que tens detràs, els regants". El President de l'Esquerra, José Lluch, pretenia la presidència del Consorci. A mi tampoc m'interessava. Havia de començar una cosa de zero; jo d'obra pública no en tinc ni idea, havia de contactar amb gent que tingués coneixements sobre la matèria. A més, em pensava que no era la persona, i em sentia còmode a Madrid, així de clar: haver de deixar l'acta de diputat per un Consorci? A deu gràcies van designar Albert Vilalta, i "chapeau".

No era fàcil. Pujol va designar el meu germà Valentí

(seria president del CAT entre el 13 de gener de 2003 i 7 d'abril de l'any següent) quan jo em nego a entrar en el joc, es va enfadar quan li vaig dir que no.

Qui feia el projecte, la CHE?

Jo estava fora. Només vaig tenir una participació indirecta,... no me'n recordo. Josep Xavier Pujol, director-gerent del CAT, recorda que Albert Vilalta va agafar la seva gent de confiança de Transports, un nucli de 4 persones. Primer a Barcelona, i després instal·lant la seu provisional al carrer Gasòmetre 22 (de juliol de 1987 al 1989), de Tarragona.

L'anterior president de la CHE, també aragonès del qual no recordo el nom, no es movia del Delta, era un home molt centrat en el que s'havia de fer allí al Delta, i molt oposat als aragonesos i a fer pantans. Tenia clar que s'havia d'acabar tot el que s'havia promès; una altra cosa és que de vegades els regants se n'anaven de mare, encara que sempre junts amb la CHE, dinars,...

ALTRES TEMES COL·LATERALS

L'interès d'Antonio Faura per contribuir a la dinamització del territori es fa palès en el conjunt de les converses, on també aporta punts de vista sobre projectes d'aquella època, gestions en què hi va intervenir o va fer.

La industrialització del Baix Ebre – Montsià

Les Terres de l'Ebre han patit una manca total d'industrialització, que hagués permès un creixement ordenat tot evitant els dèficits que patim avui, ara gairebé insalvables. Hem tingut dues grans oportunitats que no es van saber aprofitar.

La primera és conseqüència de la constitució de la societat Empresa Nacional Hidroelèctrica de la Ribagorçana (ENHER) l'any 1947, que tenia com a finalitat la construcció dels embassaments de l'Alta Ribagorça, i posteriorment els de Mequinensa i Flix, ja als anys 60.

Per tant, era clar l'objectiu del govern de l'època. A més de la regulació del riu, es buscava generar energia elèctrica, vital per al desenvolupament industrial de l'estat espanyol.

Sota aquesta premissa se li van oferir a Tortosa una ingent quantitat de quilovats destinats a promoure el procés d'industrialització de l'àrea. Dic Tortosa perquè en aquella època estava fora de joc la comarcalització, i era aquesta ciutat l'eix neuràlgic de les Terres de l'Ebre, amb més que notable influència també al nord de Castelló i tot el Baix Aragó; és a dir, els límits de la diòcesi del bisbat.

Des d'aquesta premissa el problema radicava en el pagament d'aquesta energia, que havia de fer efectiu el municipi si no s'assolien els objectius d'industrialitza-

ció. Els dirigents de l'època no van voler assumir el risc, perdent-se així una oportunitat d'or.

La segona possibilitat d'industrialització es registra als anys 70. En aquesta dècada es constitueix la societat AGRIBESA, que tenia per objecte l'adquisició de terreny agrícola a la zona de Mianes per a convertir-lo posteriorment en un polígon industrial.

Els atacs de la premsa local, especialment del setmanari "Ebre Informes" dirigit per Pepe Bayerri, van ser furibunds, i titllava l'operació del polígon industrial de "franquista". El que semblava que ignoraven és que AGRIBESA estava adquirint sòl per compte del Banc Industrial de Catalunya. En aquest polígon es vertebrava tota l'àrea de Tortosa- Amposta – Sant Carles de La Ràpita.

Ja en plena democràcia l'entitat fa fallida, quedant immerses en allò que a l'època es denominava "UVI bancària", i per tant en mans de l'Estat.

El planejament urbanístic industrial projectat havia de ser aprovat pel MOPU (Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme), que llavors tenia la competència per fer-ho. Vaig mantenir una conversa amb el ministre del ram, Joaquin Garrigues, que no estava per la labor d'aprovar-lo, ja que suposava portar recursos públics a una iniciativa privada. Em va matisar, no obstant això, que estaria disposat a resoldre la qüestió si totes les forces polítiques del territori avalaven l'operació.

No me'n vaig sortir. L'oposició de les esquerres i la premsa local van ser frontals.

La tercera, negativa i molt desconeguda per la majoria de gent, inclús de l'època, és l'ocasió que va venir donada per l'interès d'un financer català, Pere Duran Farrell, de construir una central tèrmica de carbó, matèria prima que s'adquiriria a baix cost a Gabón.

Fuerzas Eléctricas de Catalunya S.A. (FECSA) adquiriria els terrenys necessaris per a la seva construcció, i la d'un port per a la descàrrega. L'emplaçament quedava ubicat entre el port de l'estany, a l'Ametlla de Mar, i la Punta de l'Àliga, al paratge denominat "Port Olivet". El desastre ambiental era patent. Posava en risc tot el sector de costa, com a mínim des de l'Ametlla a l'Ampolla. FECSA ja havia adquirit la finca de Port Olivet.

Abril Martorell, conscient del problema, va condicionar qualsevol decisió a la nostra aprovació (la gent del territori vull dir). Em van convocar des de FECSA i m'oferien, a títol personal, "el oro i el moro". La meva negativa va ser rotunda des de l'inici, i sense equívocs.

Finalment vam haver d'organitzar i pagar un autobús per a que els dirigents de la UCD de l'Ametlla es poguessin convèncer del desastre que suposaria, en el cas que el projecte s'aprovés i tirés endavant. Un desplaçament a la tèrmica d'Andorra, a Terol, va ser suficient per bloquejar i acabar amb la possibilitat de qualsevol suport local.

La posterior aprovació del polígon de Campredó tampoc va servir per al desenvolupament industrial que preteníem. És petit i amb restriccions ambientals. Més endavant el polígon industrial Baix Ebre, a l'Aldea, si que complia les expectatives, però va arribar tard (1987) i entre crisis econòmiques encadenades.

Energia

Com he explicat en parlar de la industrialització, el riu era una font energètica important. En acabar la guerra, i no critico sinó constato un fet, les baralles entre Bau i el cunyat de Franco, Serrano Suñer (de Gandesa), provocaven enfrontaments que van portar a deixar perdre aquella energia, per què van dir que no es podia pagar.

Partint d'aquella idea, fonamentada en l'aprofitament del riu per fer energia, va haver-hi un moment que vaig intentar muntar una operació, que estava gairebé tancada des del punt de vista financer, però no me'n vaig sortir, ni pel territori ni per la CHE. Es tractava de muntar tres petits assuts: un a l'altura de la corrent dels fils (un poc amunt d'Amposta), l'altre prop Tortosa i l'altre a la Xiquina. Pujar l'aigua 2 metres: visualment generava l'efecte que el riu és vida. A més, el 30% del rendiment de la producció hidroelèctrica anava als ajuntaments. No me'n vaig sortir, això que tenia el finançament garantit. Hi havia el capitalista que posava els diners.

També permetia visualitzar els diversos usos del riu com a font de riquesa, però a la classe política tant se li'n donava. Però en aquell moment jo no era ningú... si hagués estat a Madrid, hagués lluitat i potser s'hagués fet. Més tard, Jordi Pujol es va obstinar en fer el riu navegable, una cosa que costa diners i no serveix per a gaire res, des del punt de vista de negoci.

D'altra banda, les nuclears arriben aquí per què és una zona bastant despoblada. La construcció de les unitats d'Ascó avançava, però era un desastre, amb conflictes

laborals continuats. La Guàrdia Civil era incapaç de poder parar els problemes. Robert Graupera contractava als de Força Nova per què anessin a treballar a l'obra, la qual cosa va provocar un conflicte intern a UCD. El governador ens va reunir a 3 o 4 i va dir: "escolteu, la Guàrdia Civil no pot fer més del que fa, com que aquests tenen la feina assegurada, que són de Força Nova, esteu tranquils, quan vinguin quatre tios a empenyar els hi pegaran quatre bufetades, per no perdre el seu lloc de treball" i així es va acabar.

Ara ja no en volen sentir parlar de tancar-les, les nuclears, per què es guanyen la vida, i molt bé.

Les infraestructures viàries

A l'època, les infraestructures viàries de la província de Tarragona eren molt deficientes.

Avui el nord de la Província les té excel·lents. A l'àrea de l'Ebre, però, no es pot dir exactament el mateix, per bé que la millora d'inversions en infraestructures s'han anat produint de forma molt important. L'autovia Tortosa-L'Aldea n'és un exemple.

Dic això per que tinc una espina clavada per no haver-se plantejat l'Autovia de l'Ebre.

En efecte, amb la Llei del Cànon energètic vàrem obtenir recursos de l'ordre dels 72.000.000 d'euros destinats a desenvolupar infraestructures al voltant de les nuclears. L'aplicació del cànon quedava en mans de la Diputació.

També hem de tenir en compte que llavors no estava definida la autovia Saragossa-Alcanyís-Morella-Vinaròs, i que es començava a parlar de la hipòtesis d'una autovia Pirineu Occidental enllaçant amb l'AP2. El moment,

per tant, era propici. L'Estat s'estalviaria molts cèntims, donada la nostra important aportació per construir la Autovia de l'Ebre. A demés les relacions Generalitat-Estat eren bones.

A partir del moment en que, sota la Presidència de Josep Gomis, la Diputació transfereix la gestió dels recursos a la Generalitat perdem el fil, deixant les decisions en mans del Conseller de torn, que optaren per fer la infraestructura de l'Eix de l'Ebre. Importantíssima obra, sí. Vertebradora del Territori, sí. Però, ens va quedar barrada la hipòtesis de l'Autovia de l'Ebre.

Definir el Delta

Sempre havia quedat al tinter definir el Delta com l'espai comprès entre l'assut i el mar,... i poder fer-hi actuacions. I també considerar el Delta com una unitat, no parlar d'hemideltas, que separen la dreta o l'esquerra, va ser la meua primera batalla; els regants de l'Esquerra no volien sentir parlar de la Dreta. Em va costar disgustos.

Finalment, una altra espina que tinc clavada és que quan es planteja la llei es defineix "què entenem per Delta", i es defineix d'acord amb el meu criteri: com el territori que va des de l'assut fins al mar; però les inversions s'han fet només al Delta, de Xerta cap a baix ni un duro.

Quedava definit el Delta en aquest criteri ampli, com motor per a dinamitzar el territori ... almenys va quedar definit així, i avui ningú protesta. Què s'ha de fer a Xerta, Tivenys, Aldover?... no ho sé, però tampoc ningú protesta. Ara, que al Delta falten infraestructures i coses que no s'han complert, segur que algú s'haurà de plantejar quina gestió han fet els polítics del territori.

Els regants no es van posar mai d'acord? Hemideltas enlloc de Delta?

Els de la Dreta han anat sempre a remolc de l'Esquerra. Nosaltres vam intentar per tots els mitjans intentar crear una unitat. Amb un sindicat de regs en alta, de tal que hi hagués una unitat de funcionament, i en baixa que ho gestionés cada Comunitat. No me'n vaig sortir. Crec que avui es faria, tal com està actualment l'Esquerra. A la CEPIDE es va tornar a plantejar la hipòtesi, però no se'n van sortir.

Sobre la salinitat i la regressió

Això ja es va plantejar l'any 1977, però eren tants milions!!! El país estava arruïnat i amb una inflació del 25%,... Els regants sempre han estat sensibles a això. Els de la Dreta, presidida per Manolo Macià, s'han fixat sempre en el model de Delta del Poo i la barra anti salinització. Una solució així es va arribar a aprovar, el que no sé és per què no s'ha executat. Ara torna a estar sobre la taula, mirant de copiar les experiències que s'han fet arreu del món i funcionen.

La proposta de construir un canal de circumval·lació al Delta i un mur de contenció, fent recircular l'aigua, és una solució que fa baixar els nivells freàtics; i a mitja milla mar endins, es complementa posant unes barres de roca enfonsades, com una escullera que no es veu, que fan que l'onada arribés trencada.

A més, amb aquesta solució també es pot enviar aigua dolça a les badies. Així, en lloc d'enviar aigua al mar amb bombeig, resulta més fàcil i més econòmic fer-la circumval·lar, des de l'Aldea.

Això es podrà fer... però vol dir que no es farà, si no hi ha recursos econòmics.

Aquest és el model del Delta del Po, on els ecologistes varen acabar donant suport al projecte.

La falta de llims és un greu problema, però amb les aportacions que es preveuen no es resoldrà el problema.

Encara sobre l'aigua

La Plataforma en Defensa de l'Ebre (PDE) és reivindicativa per evitar que ens prenguin l'aigua. Però no els treus de que l'aigua és nostra... el que he dit abans. No crec que ningú s'atreveixi a combatre la Llei frontalment. Si decau la Llei tots els municipis abans enumerats de l'àrea de l'Ebre, es quedaran sense aigua. Els regants també es quedarien sense el cànon de més de 4'5 milions d'euros anuals, pendents de revisió a l'alça l'any 2020. Les inversions a la infraestructura hidràulica a l'Ebre desapareixerien. Hem aconseguit que el pagès pugui regar, que la gent pugui beure i que la indústria, pagant i reciclant, pugui funcionar sense trencar el principi d'unitat de Conca. Per a mi és una concessió sobre la concessió, jo vaig fer un informe a Madrid: els regants cedeixen una part de la seva concessió. Demà ningú em pot prohibir fer el mateix amb altres casos semblants, però sempre sobre la base de no incrementar la detracció d'aigua del riu. Que els regants reguen amb menys aigua, això és evident, però també és un indicador d'eficiència.

Dels excedents se'n pot fer el que es vulgui?

Com que és un bé públic i escàs, hem de veure com l'aprofitem. Si s'escau es poden enviar, però vostè ha de pagar

els costos, i els diners es reinverteixen al territori... però això no es pot dir.

L'estudi de la Diputació, acurat i que introduïa la sostenibilitat, llavors un concepte inexistent.

El president, José Clúa, tenia un coneixement profund de la província, i va ser capaç de posar d'acord a tot-hom... i ara per què es trenca aquesta unitat?. Pos no ho sé!

Hi ha un altre concepte equivocat: si revestim els canals, l'aigua que es perd no torna al riu... però si els canals se'n van a fer punyetes el Delta desapareix: els canals són la mare. Sense ells el Delta tornaria a ser com abans "maresmes i sosar".

El Consorci, que és una fàbrica d'aigua, hauria de ser motiu d'orgull... I que no ha costat ni un duro al contribuent.

Tens coses i no les reivindiques, com especialitat, orgull. El que tens no ho valores.

Ho sento, per què sóc tortosí. Tortosa és per definició la negació, sempre diuen que no, vingui de qui vingui. Per tant, qui mana, ja desisteix, per què no s'hi posa voluntat, ni fórmules ni manera per a poder avançar.

Aragó buscava també minimitzar el paper de la Generalitat?

Jo no ho vaig palpar. Bolea Foradada el que volia, i ja ho tenen, era aconseguir no sé quants mils de m³ de reserva d'aigües, que tampoc sé per a què ho volen, però en fi... allí estan. El tema de fons era que si sobra aigua, als regants se'ls havia de baixar la concessió, i l'aigua sobrera es queda a Aragó.

Sembla que tot continua igual: Aragó contra els catalans, hi ha una fòbia en el binomi Catalunya - aigua. Al·leguen a tot.

Volen regar els Monegros... això és viable amb la globalització? I és sostenible? A més, les aigües comencen a agafar fosfats i nitrats, i t'arriba aquí. Però cap govern ho parará això.

Política

Entre les explicacions i referències al procés d'aprovació de la Llei 18/81 han sortit diverses opinions en relació a temes o personatges, o exposició de fets col·laterals al tema objecte de les entrevistes. Per l'interès, i per què poden contribuir a entendre el context de l'època i la rellevància de la persona, es reproduïxen tot seguit, indicant l'àmbit respectiu.

Vagi per endavant el posicionament i la declaració d'Antonio Faura: *“Jo políticament estic molt tranquil, de la meua trajectòria i de les meues accions”.*

Fer sobre la marxa un recull sobre moments polítics puntuals o anecdòtics és tasca difícil. Són moltíssims els moments viscuts a l'època.

Recordo amb amargura la nit que ETA va atemptar contra Gabriel Cisneros. Aquella tràgica nit havíem de sopar plegats. Vàrem suspendre la trobada donat que Cisneros va ésser convocat a la Moncloa.

Em ve a la memòria, en un dels sopars que fèiem a casa Perez Llorca, la presència de Solé Tura i Miquel Roca. Els quatre vàrem intercanviar opinions posant l'èmfasi en com evolucionava el procés de la Transició, vist des de l'àmbit institucional i deixant al marge els interessos de partits i la guerra d'idees. Eren altres temps, que recomanaven prudència i discreció.

Espinet, Sentís i jo, sopant a París amb Tarradellas, aquest em va dir: “vos sou molt jove (tenia 32 anys, el 1977), per això us dic: primer, no engeguéssiu cap guerra política si no esteu segurs de guanyar-la; segon, contra l'Estat no es pot anar, és una guerra perduda, i tercer, farem un govern d'unitat, l'important és treballar” i va acabar dient això: “Viva el rei i l'exèrcit”. Em vaig quedar pasmat.

Pujol volia ser Conseller en Cap però Tarradellas, a la reunió que va mantenir a Saint-Martin-le-Beau amb els partits polítics, li va dir que les eleccions les haviem guanyat els socialistes i que era un traïdor perquè anava de la mà dels comunistes amb la intenció de minimitzar la victòria dels socialistes. La reunió va acabar com “una picada de fesols”,... Les dones estaven fora esperant-mos i vam tornar a Barcelona. Espinet es va morir d'un infart en aquest viatge de tornada.

Per a mi el moment més difícil i complicat, humanament, va ser quan es muntava Centristes de Catalunya (Anton Canyelles, Carles Sentís,... Molins), de la mà de Pérez Llorca i d'Arias Salgado. En plena reunió em crida Suárez i em pregunta què votaria jo (sabia de la meua relació amb Sentís) i vaig contestar que faria el que em digués que calia fer. I em va dir “vota Canyelles”. En entrar novament a la reunió, ens vam mirar amb Sentís i ens vam entendre. Ell es va aixecar i va presentar la dimissió.

Ja esgotada la legislatura me n'adono, per un correu rebut, que havia estat compromissari al Congrés del Partit Demòcrata Cristià, cosa que no era certa. Algú des de

*Tarragona, amb la fotocopia del meu DNI, em va pintar
la firma. Jo no vaig assistir al Congrés.*

Ho deixo aquí. De continuar no acabariem mai.

ANNEXOS

01		
ESTUDI D'ALTERNATIVES DE L'EBRE		69
02		
AITASA, GARANTIA D'AIGUA A LA INDÚSTRIA		77
03		
LLEI 18/81		81
04		
AIGUA REGENERADA PER A LA INDÚSTRIA QUÍMICA		87

01
ESTUDI
D'ALTERNATIVES
DE L'EBRE

PART I: antecedents, estudis i anàlisi de la situació actual (1978). Diputació de Tarragona.

La tasca iniciada en aquesta primera fase de «l'Estudi d'alternatives de l'Ebre i de desenvolupament socioeconòmic i protecció ecològica de la seva vall» la va continuar posteriorment el Consell Intercomarcal de les Terres de l'Ebre que ja s'havia constituït.

En la conclusió 24 de l'estudi d'alternatives es deia que «el revestiment i modificació del perfil dels canals de la Dreta i Esquerra del riu són una necessitat urgent que ha d'abordar l'administració, tant per prevenir accidents de greus conseqüències com per l'important pèrdua d'aigua que, per filtracions, ara es produeix. Aquesta actuació suposaria, a més a més, una compensació important per a la zona, per la possible destrucció de cabals».

La comissió tècnica separava les grans necessitats, però poc urgents, de Barcelona de les petites necessitats però urgents de Tarragona. Va arribar-se a la idea, sobre la base de la qual es treballava, i es va desenvolupar, i batejar, com a solució anticipada de l'Ebre per a Tarragona (conclusió 9) i que els periodistes batejaren com a minitransvasament, en contraposició al projecte de 1970 de transvasar 45 m³/s a Barcelona.

El 8 de febrer de 1980 el diari d'Oscà «Nueva España» publicava a portada «no hi ha transvasament d'aigües de l'Ebre», on s'explicaven els resultats d'una reunió entre ministre i parlamentaris aragonesos amb la Diputació General d'Aragó per parlar de les necessitats de la refineria d'Enpetrol. Entre els principals acords cal destacar que no hi hauria transvasament sinó millor aprofitament de les actuacions derivades del revestiment de les lleres, no hi haurà inversió pública sinó que ho finançarà Enpetrol mit-

jançant un cànon. Tot quedaria recollit en una llei, no per decret llei, per assolir les màximes garanties democràtiques. Tot es farà de forma que no hi hagi perjudicis, sinó beneficis per al conjunt de la província de Tarragona i Aragó.

Aquest conjunt de factors i elements, unit a la conjuntura del canvi democràtic, va ser la base per a la confecció d'un projecte de llei a les Corts espanyoles per a la concessió de 4 m³ d'aigua de les Comunitats de Regants de l'Ebre destinada a municipis i indústries del Camp de Tarragona i les pròpies Terres de l'Ebre, que s'obtidria per la recuperació de cabals perduts per filtracions, després de revestir la llera dels canals.

Aquest Estudi va ser publicat en format de llibre amb dos volums per la Diputació de Tarragona. En el pròleg, qui era president aleshores, José Clúa Queixalós, deia:

“Un seguit d'importants projectes de la més variada índole ... creen un clima de preocupació i una expectativa i inquietud sobre l'abast que els projectes podrien tenir de les conseqüències que d'aquests se'n poguessin derivar.”

Tot això crea la consciència de la necessitat d'un estudi ampli i en profunditat que abasti tots els problemes que comporta l'aprofitament integral dels recursos del riu Ebre, i també les seves repercussions.

Amb l'impuls i suport del governador, Francesc Robert Graupera, el 1977 es crea la Comissió Mixta Intercomarcal, integrada per cinc representants de cada comarca (Ribera, Baix Ebre/Montsià) i de la Diputació, a més d'un assessor tècnic per a cada grup. Amb la col·laboració del Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme, la Comissió Mixta Intercomarcal va emprendre l'estudi d'alternatives d'aprofitament del riu Ebre i de desenvolupament socioeconòmic i protecció ecològica de la seva vall.

Antecedents

L'any 1960, la Comissió d'Apoderats de la Ribera d'Ebre (CARE) efectua un Estudi d'Alternatives de l'Ebre, que cal situar com l'origen de tot; els estudis es reprenen l'any 1974, havent-se constituït la Comissió d'Oposició al Transvasament d'Aigües de l'Ebre, que redacta les alegacions a l'Avantprojecte de l'Aqüeducte Ebre-Pirineu Oriental.

El 20 de febrer de 1976, el consell de ministres aprova la redacció d'un Pla Director de l'Ordenació del Baix Ebre – Montsià.

8 d'abril de 1976, l'Assemblea General d'Entitats del Congrés de Cultura Catalana a la Vegueria de l'Ebre fa una declaració programàtica fixant la seva posició respecte als aprofitaments hidràulics i energètics del riu, la planificació urbanística i l'estudi socioeconòmic.

El 26 d'agost de 1976 la Diputació pren l'acord plenari d'emprendre l'Estudi d'Alternatives de l'Ebre.

La nova situació política sortida de les eleccions generals del 15 de juny de 1977 va suposar un important reforç per a la posició de les comissions representatives comarcals i la seva proposta d'Estudi d'Alternatives de l'Ebre.

Un comunicat de principis de juliol fet públic a Tortosa, signat per les direccions dels partits UCD, PSC-PSOE, PSUC i CDC (que representaven el 82,3% dels vots les eleccions generals), reconeixia la representativitat de les Comissions, i recolzava la realització de l'estudi.

El dia 1 de febrer de 1978, per Decret de la Diputació, es va constituir la Comissió Tècnica per a fer l'estudi, que va emprendre els treballs. Amb la combinació de contingut, estratègia i metodologia es van presentar les principals propostes, analitzant-se les interaccions dels aprofitaments: hidràuliques, energètiques, ecològiques.

Extracte de l'estudi

6) ANÀLISI PRELIMINAR DE LA PROBLEMÀTICA DE L'EBRE I DE LES TT.EE.

6.1.- Aprofitaments hidràulics (pàgina 218).

Introducció: dades de Conca.

La conca hidrogràfica de l'Ebre és la més gran d'Espanya per extensió, amb una superfície de 84.381 km², el que representa el 17% del total.

La seva longitud màxima, entre Peña Labra (Santander) i l'Illa de Buda, és d'uns 520 km, però degut als amplis meandres del curs fluvial es converteixen en 928 km. L'amplada màxima s'assoleix entre Andorra i Cantavieja (Terol) amb 270 km.

D'aquests 928 km de longitud, uns 140 transcorren per les Terres de l'Ebre, el que suposa el 15% de la longitud total.

L'any 1965 apareixen els primers projectes relacionats amb la captació d'aigua a Xerta, que esdevindria l'avantprojecte del canal Xerta-Càlig el 1970, que es va aprovar per decret el 15 de setembre de 1972. Un any més tard apareix l'Avantprojecte d'Aqüeducte Ebre – Pirineu Oriental.

La publicació "El agua en España" ja plantejava un ús racional i apuntava cap a la sostenibilitat, reclamant una planificació global i integral, que precisava.

- Inventari de disponibilitats o avaluació de l'oferta.
- Avaluació de les demandes, en els seus diversos aspectes, quantitatiu i qualitatiu i la seva distribució territorial.
- L'establiment d'un Pla Hidrològic Nacional, que busca de distribuir l'oferta disponible en forma adequada per atendre la demanda exigida.

- Determinació del Pla d'Obres Hidràuliques a curt i mig termini, que correspondrà a les accions concretes precises per a coordinar l'oferta amb la demanda.

Els aprofitaments de recursos hidràuliques previstes aleshores es concretaven amb les actuacions fonamentals següents:

- Presa i conducció d'aigua de l'Ebre cap al Nord, a través de l'Aqüeducte Ebre-Pirineu Oriental, a causa del dèficit de cabals en aquesta darrera conca.
- Presa i conducció d'aigua de l'Ebre cap al Sud, a través del canal Xerta – Càlig – Alcalà, motivat pels aprofitaments agrícoles i industrials de la conca del Xúquer.
- Presa i devolució d'aigua a l'Ebre per a la refrigeració de la central nuclear d'Ascó.
- Aprofitament d'ús exclusiu en els pròpies comarques.

[...]

6.1.3.- L'aprofitament de l'Aqüeducte Ebre-Pirineu Oriental.

Motivat fonamentalment per les necessitats a curt termini de les àrees industrials de Barcelona i Tarragona.

Es fa necessari analitzar les màximes possibilitats de la conca deficitària, comparades amb les demandes i establir en primer lloc si és possible atendre les necessitats a curt termini, fins que una ordenació territorial pugui atendre-les de manera definitiva... ja es parlava de reutilització i dessalinització d'aigua de mar, inviables aleshores.

Del resum de 76 punts, es remarquen els més destacables per aquest treball:

- 1.- difícil trobar una solució encertada als problemes de les TT.EE.
- 3.- replantejar-se la política hidràulica.

4.- necessària planificació d'un desenvolupament que tendeixi a reduir els desequilibris existents.

5.- la planificació futura necessitarà conèixer la disponibilitat d'aigua i les possibles solucions per obtenir-la.

9.- per resoldre les problemes de l'àrea de Tarragona a mig termini són necessaris l'aqüeducte Francolí-Gaià, i la solució anticipada de l'Ebre, amb captació aigües avall de Tortosa de 3 m³/s i amb el probable finançament de l'obra per a ús de boca amb l'aigua per a usos industrials.

10.- dessalinització i reutilització, com reserves de futur.

14.- els estudis han demostrat que no hi ha pèrdues per filtració entre Flix i Xerta.

15.- el cabal mínim ha de ser objecte d'un estudi.

16.- per al Pirineu Oriental poden obtenir-se de 32 m³/s.

18.- per al Xerta- Càlig poden obtenir-se de 12 a 15 m³/s.

21.- no sembla necessari el recreixement de l'assut de Xerta.

[...]

39 actuacions energètiques (p 362).

48 desenvolupament socioeconòmic (p. 366).

64 ordenació territorial (p.369).

02

AITASA,
GARANTIA D'AIGUA
A LA INDÚSTRIA

Aigües Industrials de Tarragona Societat Anònima (AITASA) és una empresa fundada l'any 1965 per abastir, amb pous propis, i distribuir aigua a les indústries, principalment les químiques que a la dècada dels anys 70 començaven a implantar-se en els polígons Nord i Sud de Tarragona. La seva infraestructura ha estat sempre estratègica per donar suport a les Administracions Públiques del territori en moments de crisi, com l'abastament al barri de Bonavista durant els anys 70.

El 10 de març de 1975 es va crear una filial d'Aigües Industrials de Tarragona SA, anomenada "Captaciones y Suministros de Agua, S.A.(CYSASA)", que fou dissolta el 24 d'abril del 1985 un cop constituït el Consorci d'Aigües de Tarragona.

El 5 de juny del 1979, el Consell d'Administració acordà estudiar la possibilitat de portar aigua en vaixell des de la badia d'Algeciras, com una solució immediata a la manca d'aigua per a la indústria química. Es van fer els estudis corresponents, i fins i tot es trobà un vaixell adequat, el Viking Falcon, però finalment es va desestimar l'operació. Els treballs, però, van servir ja que el juliol es va transportar aigua del Roine amb vaixell, des del port de Marsella, per a part de les indústries del Polígon Petroquímic Nord, i també per a la ciutat de Reus.

Mentre s'esperava l'arribada d'aigua de l'Ebre, per tal de disposar d'un cabal suficient i de qualitat, es va establir un subministrament independent anomenat «Aigua Bassa». Es va construir una gran bassa al polígon Entrevies de Tarragona, que s'alimentava mitjançant la compra d'aigua a tercers i que es transportava amb camions cisterna; el finançament anava a càrrec de les companyies que la rebien. El novembre del 1980 va començar aquest subministrament, que va funcio-

nar fins que el 1989 es va poder disposar de l'aigua de l'Ebre, moment en què AITASA va deixar d'extreure aigua dels seus pous i empenia el seu procés de reconversió com empresa de serveis per a la indústria química.

03

LLEI 18/81

LEGISLACIÓN CONSOLIDADA

Ley 18/1981, de 1 de julio, sobre actuaciones en materia de aguas en
Tarragona.

—————
Jefatura del Estado
«BOE» núm. 165, de 11 de julio de 1981
Referencia: BOE-A-1981-15417
—————

ÍNDICE

<i>Preámbulo</i>	2
<i>Artículos</i>	2
Artículo primero..	2
Artículo segundo.	2
Artículo tercero.	2
DISPOSICIÓN ADICIONAL.	3
DISPOSICIÓN FINAL	3

TEXTO CONSOLIDADO
Última modificación: 23 de junio de 2005

DON JUAN CARLOS I, REY DE ESPAÑA

A todos los que la presente vieren y entendieren,
Sabed: Que las Cortes Generales han aprobado y Yo vengo en sancionar la siguiente Ley:

Artículo primero.

Uno. El Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo, a través de la Confederación Hidrográfica del Ebro, redactará y ejecutará el Plan de obras de acondicionamiento y mejora de la infraestructura hidráulica del Delta del Ebro, que permita una mayor eficacia en la distribución del agua y en su aprovechamiento agrícola, recuperando las pérdidas que en la actualidad se producen en dicha zona.

Dos. Podrá destinarse al abastecimiento urbano e industrial de los municipios de la provincia de Tarragona un caudal equivalente al recuperado, con el límite máximo de cuatro metros cúbicos por segundo, previa concesión administrativa, cuyo otorgamiento no comprometerá volúmenes de agua del Ebro adicionales a los actualmente otorgados para los regadíos del Delta; a cuyos efectos se realizarán, en su caso, los necesarios reajustes de las actuales concesiones.

Artículo segundo.

Uno. La concesión a que se refiere el artículo anterior será solicitada y, en su caso, obtenida por los Ayuntamientos e industrias constituidas en un Ente con personalidad jurídica propia, cuyos Estatutos, en tanto que definidor de un concesionario de aguas públicas, habrán de ser aprobados por el Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo, sin perjuicio de las aprobaciones que, previamente, resultasen procedentes en razón de la naturaleza y fines del Ente, por otros órganos de la Administración Pública local o estatal y, en particular, de la Generalidad de Cataluña.

Dos. Las aguas concedidas deberán destinarse exclusivamente a los fines definidos en la presente Ley.

Tres. El aprovechamiento de las aguas de dicha concesión deberá realizarse, en su caso, sin aportación económica alguna con cargo a los Presupuestos Generales del Estado.

Artículo tercero.

Uno. El agua a que se refiere el artículo primero devengará un canon de cinco pesetas por metro cúbico, que se repercutirá en la tarifa de suministro. Dicho canon se revisará por el Gobierno cada dos años, a propuesta del Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo.

Dos. El importe total del canon se liquidará por la Confederación Hidrográfica del Ebro y se recaudará por la Generalitat de Catalunya. El canon se destinará, en primer lugar al Plan de Obras de Acondicionamiento y Mejora de las Infraestructuras Hidráulicas del Delta del Ebro, cuyo sistema de amortización será proporcional a la inversión efectivamente realizada por cada Administración y al volumen de recaudación; ello sin perjuicio de los recursos que en las Leyes de Presupuestos Generales del Estado puedan ser asignados al mencionado Plan.

Una vez amortizadas las inversiones realizadas por el Estado y la Generalitat y completadas las obras y actuaciones en el Delta del Ebro, el 80 por cien del canon previsto en el artículo 3.1. revertirá a la Confederación Hidrográfica del Ebro, y el 20 por cien restante lo retendrá la Generalitat de Catalunya para aplicarlo a la ejecución de las obras que permitan un mejor aprovechamiento de los recursos hídricos objeto de concesión, en la parte de la Cuenca del Ebro situada en su territorio.

Tres. Si las aguas concedidas utilizaran compartidamente obras de instalaciones existentes, se incrementaría el canon en la parte proporcional de los costes de conservación y mantenimiento de las mismas que corresponda al caudal concedido.

DISPOSICIÓN ADICIONAL

Lo dispuesto en la presente Ley se entiende sin perjuicio de las competencias que la Constitución y el Estatuto de Autonomía otorgan a la Generalidad de Cataluña, quien habrá de informar el Plan de obras de acondicionamiento y mejora de la infraestructura hidráulica del Delta del Ebro, a que se refiere el artículo primero, en la forma y plazos que el Gobierno determine.

DISPOSICIÓN FINAL

Por los Ministerios de Hacienda, de Obras Públicas y Urbanismo, de Industria y Energía y de Agricultura y Pesca, en el ámbito de sus respectivas competencias, se promulgarán las disposiciones necesarias para el desarrollo de esta Ley.

Por tanto,

Mando a todos los españoles, particulares y autoridades, que guarden y hagan guardar esta Ley.

Palacio de la Zarzuela, Madrid, a uno de julio de mil novecientos ochenta y uno.

JUAN CARLOS R.

El Presidente del Gobierno,
LEOPOLDO CALVO-SOTELO Y BUSTELO

Este texto consolidado no tiene valor jurídico.
Más información en info@boe.es

04

AIGUA REGENERADA
PER A LA INDÚSTRIA
QUÍMICA

A finals de 2013 va començar a funcionar la planta d'aigua regenerada i desmineralitzada, que durant 2014 va funcionar a ple rendiment, en una experiència pionera a Europa.

El 30 de juliol de 2010 el conseller de Medi Ambient de la Generalitat, Francesc Baltasar, i el president de l'AEQT, Anton Valero (Dow Chemical), van signar un conveni per desplegar l'ús d'aigua regenerada a la indústria química.

En el seu parlament, Valero recordava: ***“Només cal recordar que hem assumit el 70% del cost de la infraestructura del minitransvasament per bé que només en som consumidors d'un 30% de l'aigua de l'Ebre que, ben mirat, ja era un projecte sostenible, doncs es basava en no treure aigua directa del riu sinó dels canals un cop revestits per evitar les pèrdues”***.

El projecte es basava en la construcció d'una planta de tractament terciari –que podria arribar a produir inicialment 18.911 m³/dia- de les depuradores (EDAR) de Tarragona i Salou que possibilitaven l'ús d'aigua regenerada a diverses indústries del Camp de Tarragona. Aquesta actuació tenia un pressupost inicial proper als 42 milions d'euros, finançats en un 85% pel Fons de Cohesió de la Unió Europea, i es preveia que entrés en servei durant el primer semestre de 2011.

Les aigües regenerades en la primera fase es quantificaven en un volum de 6,8 Hm³/any i arribarien en fases futures als 20 Hm³/any. Van servir per abastir els polígons petroquímics nord i sud de Tarragona, erigint-se així com una font d'abastament alternativa a l'actual, alliberant conseqüentment recursos del Consorci d'Aigües de Tarragona que utilitzava la indústria.

L'aigua regenerada s'obté mitjançant l'aplicació d'una sèrie de tractaments addicionals a una depuradora convencional (sovint coneguts com a tractament terciaris) i que permeten l'obtenció d'una qualitat suficient i apta per a diversos usos, com

el reg agrícola, la refrigeració en processos industrials, el reg de camps de golf i recàrrega d'aqüífers, entre d'altres. Aquesta utilització d'aigua regenerada fa possible disposar de més recursos hídrics i reduir el consum d'aigua potable.

La planta està ubicada en uns terrenys situats entre les instal·lacions de tractament d'aigües residuals i compostatge de Vila-seca i Salou, als termes de Tarragona i Vila-seca, i aprofita les aigües ja tractades prèviament a les depuradores de Tarragona i de Vila-seca i Salou.

La resta d'actuacions suposava la instal·lació de 17 quilòmetres de col·lectors, amb els seus corresponents sistemes de bombament d'aigua (dividits en dos trams), i en la construcció d'un nou dipòsit situat a la Pobla de Mafumet (el Tarragonès).

Per a Valero, posar en marxa el projecte suposava ***“contribuir a millorar l'eficiència en el consum de l'aigua i a tancar el cicle de l'aprofitament d'aquest recurs escàs, i del qual la química té com a repte aportar solucions per al conjunt de la humanitat. A escala local de Tarragona, el Camp i les Terres de l'Ebre, hem començat a fer-ho”***.

AITASA va ser l'empresa encarregada de l'explotació de la planta, conjuntament amb Veolia, i distribuir-la a la indústria química. L'any 2019 es van consumir 5,13 hectòmetres cúbics d'aigua regenerada sobre 32,57 hectòmetres cúbics consumits en total; és a dir: el 15,7% del total d'aigua consumida per les empreses de l'AEQT va ser regenerada.

